

Ivana Bachčíková, Soňa Oboňová

VÝROČNÁ SPRÁVA O POLITIKÁCH V OBLASTI MIGRÁCIE A AZYLU SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2016

Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2016

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

február 2017
Bratislava

Spolufinancované
Ministerstvom vnútra SR

Spolufinancované
Európskou úniou

Zostavenie tejto správy spolufinancuje Európska únia a Ministerstvo vnútra SR.

Správa bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. Aktivity EMN sú zamerané na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ a Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (oddelenie migrácie a integrácie cudzincov), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistik a demografie) a IOM.

Pri spracovaní správy boli použité podklady a informácie od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Správu pripomenkovali experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

Európsku migračnú sieť finančne podporuje Európska komisia. Táto publikácia obsahuje výlučne názory autoriek, Európska komisia nie je zodpovedná za použitie informácií uvedených v tejto publikácii. Názory prezentované v správe nemusia predstavovať názory vlády SR alebo Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM).

Spracovali (v abecednom poradí): Ivana Bachtíková, Soňa Oboňová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-89506-76-7

Predslov

V správe sú obsiahnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti imigrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2016. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, ktorá bola vypracovaná na úrovni EÚ a v ktorej sú zhrnuté zistenia národných správ spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2015 plne nahradila Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle. Správa slúži aj ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2016 a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2016.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obe verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	8	06. Integrácia	44
Metodológia a pojmy	10	6.1 Politiky a opatrenia	44
Zhrnutie	12	6.2 Integračné projekty	45
01. Úvod	14	6.3 Socioekonomická integrácia	46
02. Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu	17	6.4 Integrácia špecifických skupín	47
2.1 Všeobecný politický a inštitucionálny vývoj	17	6.5 Nediskriminácia	48
2.2 Predsedníctvo SR v Rade EÚ	19	6.6 Integrácia na miestnej úrovni	48
2.3 Migrácia v médiách	22	6.7 Zvyšovanie povedomia o migrácii	49
03. Legálna migrácia a mobilita	23	6.8 Zapojenie krajín pôvodu	50
3.1 Ekonomická migrácia	23	07. Návraty a reintegrácie	51
3.1.1 Hlavný vývoj	23	7.1 Readmisné dohody EÚ	52
3.1.2 Uľahčovanie prijímania migrantov do SR	24	7.2 Nútené návraty	53
3.1.3 Zaručenie práv migrantov s oprávneným pobytom na území EÚ	27	7.3 Dobrovoľné návraty a reintegrácie	54
3.1.4 Opatrenia na zamedzenie sociálneho dampingu	27	7.4 Ďalšie aktivity	54
3.2 Študenti a výskumníci	28	08. Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva	55
3.3 Zlúčenie a vznik rodiny	28	8.1 Štatistiky a trendy	55
3.4 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie	29	8.2 Posilnenie riadenia vonkajších hraníc	56
3.5 Vízová politika a správa schengenského priestoru	29	8.2.1 Opatrenia na kontrolu hraníc	56
3.5.1 Vízová politika	29	8.2.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc	58
3.5.2 Správa schengenského priestoru	29	8.3 Opatrenia proti zneužívaniu legálnych spôsobov migrácie	58
04. Medzinárodná ochrana	31	8.3.1 Vízová liberalizácia	58
4.1 Štatistiky a trendy	31	8.3.2 Falošné alebo pozmenené cestovné doklady	58
4.2 Spoločný európsky azylový system (CEAS) a legislatívne zmeny	32	8.3.3 Právo na voľný pohyb	60
4.2.1 Národná a európska jurisprudencia	35	8.4 Predchádzanie riskantnej migrácii a boj proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstvu)	60
4.2.2 Efektívnosť a kvalita azylového systému	35	8.4.1 Politiky, opatrenia, aktivity a zber štatistík	60
4.2.3 Výzvy národného azylového systému	36	8.4.2 Monitoring a identifikácia migračných trás	60
4.3 Spolupráca s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO)	36	8.4.3 Predchádzanie neregulárnej migrácii z tretích krajín v rôznych regiónoch	61
4.4 Solidarita v rámci EÚ vrátane relokácií	37	09. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi	63
4.4.1 Podpora národných azylových systémov	37	9.1 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring	63
4.4.2 Relokácie	38	9.2 Štatistiky a trendy	64
4.5 Podpora externej dimenzie vrátane presídľovania	39	9.3 Národné projekty, kampane a iné aktivity	65
4.5.1 Presídľovanie	39	9.4 Spolupráca na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni	66
4.5.2 Zvyšovanie kapacít tretích krajín prvého azylu	39	10. Migrácia a rozvoj	67
05. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny	40	10.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	67
5.1 Maloletí bez sprievodu	40	10.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie	70
5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny	42	Bibliografia	71
		Príloha: Národné štatistiky	75

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
AWP – Pracovná skupina Rady EÚ pre azyl (Asylum Working Party)
BR OSN – Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
COI – informácie o krajine pôvodu (country of origin information)
ČŠ/ČŠ EÚ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EBF – Európsky fond pre vonkajšie hranice (European Border Fund)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EIF – Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (European Fund for Integration of Third-Country Nationals)
EK – Európska komisia
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
IMPACT – Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti (European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats)
EP – Európsky parlament
ERF – Európsky fond pre utečencov (European Refugee Fund)
ES – Európske spoločenstvo
ESF – Európsky sociálny fond (European Social Fund)
EÚ – Európska únia
EURES – Európske služby zamestnanosti (European Employment Services)
EUROSTAT – Štatistický úrad Európskej únie
EUROSUR – Európsky systém hraničného dozoru (European Border Surveillance System)
Frontex – Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union)
GRETA – Skupina expertov pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings)
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
IPCR – integrovaná politická reakcia na krízu (Integrated Political Crisis Response)
KMV – Kancelária ministra vnútra
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov
MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIC – Migračné informačné centrum IOM
Migračná politika SR – Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020
Mimoriadne zasadnutie Rady SVV – mimoriadne zasadnutie Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci [Extraordinary Justice and Home Affairs Council]
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVaEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru/oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (official development assistance)
OHK PZ – oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru
OOČAV – oddelenie operatívnej činnosti a vyšetrovania
OSN – Organizácia Spojených národov
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra SR
OZVaEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
REG – Expertná skupina pre návraty (Return Expert Group)
RF – Európsky fond pre návrat (European Return Fund)
RHCP – riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície
SBA – Slovak Business Agency
SIS – Schengenský informačný systém (Schengen Information System)
SlovakAid – oficiálna rozvojová spolupráca Slovenskej republiky
slovenské predsedníctvo – Predsedníctvo SR v Rade EÚ
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNRWA – Agentúra OSN pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees)
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – útvar(y) policajného zaistenia pre cudzincov
úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny
USA – Spojené štáty americké
VIS – vízový informačný systém (Visa Information System)
V4 – Vyšehradská skupina (Visegrad Group)
VOP – verejný ochranca práv/ombudsman
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
ZÚ – zastupiteľský úrad/zastupiteľské úrady
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre tabuľku 4 v prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili ČŠ a EK. Jednotné zadanie pre všetky ČŠ a Nórsko zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie na potreby celoeurópskej výročnej správy EMN a ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná, a časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži na potreby ČŠ. Publikácia vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu).

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má opisný charakter. Správa za SR čerpá z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstva vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVaEZ KMV, Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR a OZP SEP MV SR), Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkovane cez MPSVR SR), Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstva spravodlivosti SR (sprostredkovane cez OZVaEZ KMV), Generálnej prokuratúry SR (sprostredkovane cez OZVaEZ KMV) a IOM. Dôležitými zdrojmi boli aj materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

Ako zdroj informácií boli použité aj mediálne výstupy. V texte sa preto uvádzajú odkazy na mediálne zmienky o migrácii a o aktivitách slovenskej verejnej správy, mimovládneho sektora a medzinárodných organizácií v tejto oblasti.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Správu pripomienkovali experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

Pojmy a definície

Odborné pojmy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s ich definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sú používané v súlade s národnou legislatívou alebo právnymi predpismi EÚ (nariadenia, smernice).

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR zabezpečuje od roku 2012 v spolupráci s tlačovou agentúrou týždenný monitoring mediálnych výstupov na tému migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

² Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 24.1.2017).

Osobitnú pozornosť treba venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov³, považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je občanom ČŠ EÚ a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je občanom istého štátu. V slovenskej legislatíve sa však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČŠ, používa pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré súvisia s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo sú podľa neho vedené. Pojem cudzinec v takom prípade zodpovedá definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie definícii uvedenej v Slovníku pojmov EMN.

V správe sa používa aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte – na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ – uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárny a nelegálny* sa v správe považujú za synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu. V legislatíve SR sa používa pojem „*nelegálny*“.

Pojmy *migračná kríza, utečenecká kríza a migračná situácia* sa v texte používajú ako synonymá. Označuje sa nimi situácia od roku 2015, ktorá v EÚ nastala v dôsledku zvyšujúceho sa počtu migrantov prichádzajúcich z tretích krajín.

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ V zákone o pobyte cudzincov v § 2 ods. 4 sa vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ, alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržuje mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky svojej migrácie (legálne alebo nelegálne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network, s. 187. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 24.1.2017).

Zhrnutie

Správa informuje o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2016. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, ktorá každoročne mapuje všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Správa opisuje zmeny, vývoj a aktivity v legislatívnej, inštitucionálnej, politickej a praktickej oblasti za rok 2016 a dáva ich do kontextu politik a legislatívy EÚ. Venuje sa všeobecnému politickému vývoju a diskusiám, ktoré sa týkajú migrácie, témam legálnej migrácie a mobility, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletým bez sprievodu a iným zraniteľným skupinám, boju proti obchodovaniu s ľuďmi, migrácii a rozvoju, neregulárnej migrácii vrátane prevádzachstva a návratom. V prílohe sú uvedené aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ.

Jednou z hlavných tém politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku bola v roku 2016 migrácia štátnych príslušníkov tretích krajín, konkrétne téma nútenej a neregulárnej migrácie do EÚ. Téma migrácie bola aj dôležitou súčasťou predvolebnej kampane a vyjadrila sa k nej aj nová vláda SR vo svojom programovom vyhlásení na roky 2016 – 2020. V druhej polovici roka SR začala svoje prvé predsedníctvo v Rade EÚ, ktorého prioritou bola udržateľná migračná a azylová politika založená na ochrane vonkajších hraníc, integrite Schengenu, spolupráci s tretími krajinami a solidarite. Slovenské predsedníctvo vnímalo ako kľúčovú otázku aj efektívnu spoluprácu pri návratoch a readmisiách. Vzhľadom na prierezový charakter témy migrácie bola na MZVaEZ SR zriadená účelová skupina pre migráciu (*Task Force for Migration*), ako aj funkcia veľvyslanca s osobitným poslaním (*ambassador-et-large*) pre migráciu.

V oblasti politiky trhu práce nenastali na Slovensku v roku 2016 žiadne zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom. V súčasnom období ekonomického rastu však slovenskí zamestnávateľia začínajú pociťovať nedostatok pracovných síl, ktorý sa v dôsledku starnutia obyvateľstva v nasledujúcich desaťročiach pravdepodobne ešte zvýrazní. SR v roku 2016 začala prípravu novelizácie zákona o službách zamestnanosti a zákona o pobyte cudzincov, ktorými sa okrem iného transponujú smernice o sezónnom zamestnávaní a vnútropodnikovom presune. Ministerstvo hospodárstva SR upustilo od zámeru vydávania start-upových víz. Vláda SR schválila *Program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Japonska na území Slovenskej republiky pre mladých ľudí vo veku od osemnásť do tridsať rokov*.

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2016 *Integračná politika SR*, na základe ktorej MPSVR SR vypracovalo druhú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2015*. SR tiež schválila *Akčný plán integračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2017 – 2018* a posunula termín vzniku štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou z 31. decembra 2016 na koniec roka 2017. Od 1. decembra 2016 došlo k zmene realizátora integračných služieb pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, pričom tieto služby sa začali poskytovať v rámci trojročného projektu.

Strategickými dokumentmi v oblasti neregulárnej migrácie na Slovensku sú: *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018* a aktualizovaný *Schengenský akčný plán SR*. Ani v roku 2016 Slovensko nezaznamenalo štatistický nárast neregulárnej migrácie. Celkovo bolo v roku 2016 zistených 2 170 prípadov neregulárnej migrácie, z ktorých sa viac ako polovica týkala ob-

čanov Ukrajiny a v menšej miere občanov Iraku, Srbska a Afganistanu. Slovensko v roku 2016 nepristúpilo k dočasným hraničným kontrolám a nezaznamenalo tlak na vonkajšiu hranicu SR. V oblasti návratov nedošlo na Slovensku k zásadnej zmene trendu. V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2016 vrátila 314 osôb, dobrovoľný návrat sa týkal 1 094 osôb (najmä občanov Ukrajiny), pričom 116 z nich využilo asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM.

V roku 2016 Slovensko zaznamenalo historicky najnižší počet žiadostí o azyl. Novelizácia Správneho súdneho poriadku viedla k niekoľkým legislatívnym zmenám v oblasti medzinárodnej ochrany vrátane zavedenia kasačnej sťažnosti a opätovného zavedenia možnosti právneho zastupovania žiadateľov o udelenie azylu mimovládnu organizáciou. Významným dôsledkom tejto rekodifikácie procesného práva je skutočnosť, že rozhodnutie Ministerstva vnútra SR v konaní o azyle sa okamihom jeho oznámenia považuje za právoplatné.

V roku 2016 Slovensko začalo realizovať relokácie žiadateľov o azyl z iných ČŠ EÚ, pričom do konca roka prišlo v rámci tohto mechanizmu na územie SR 9 osôb pôvodom zo Sýrie. SR pokračovala aj v humanitárnych transferoch utečencov a osôb pod ochranou UNHCR cez svoje územie do krajín trvalého presídlenia, ako aj v poskytovaní ubytovacích kapacít rakúskym žiadateľom o azyl vo svojom tábore v Gabčíkove.

V roku 2016 SR neprijala legislatívne úpravy, ktoré by sa týkali MBS alebo iných zraniteľných skupín migrantov. ÚPSVaR však pripravilo niekoľko aplikačných a metodických príručiek, ktorými usmerňuje činnosť orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri starostlivosti o MBS. Počet evidovaných MBS na Slovensku bol aj v roku 2016 nízky. Pretrvávajúcim problémom v starostlivosti o MBS sú ich úteky. V súčasnosti sa preto pripravuje podrobnejšia analýza tohto problému.

Na Slovensku je počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín dlhodobo nízky. V roku 2016 bola rovnako ako v predchádzajúcom roku identifikovaná 1 obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá mala štátnu príslušnosť tretej krajiny. Pokiaľ ide o slovenské obeť obchodovania s ľuďmi, v predchádzajúcich rokoch bolo najviac obetí obchodovaných na účel sexuálneho vykorisťovania, v poslednom období vystúpila do popredia nútená práca a novým trendom sa stali nútené sobáše. V roku 2016 SR vypracovala novelizovanú *Metodickú pomôcku k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov*.

V roku 2016 sa v SR nerealizovali systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa však zvýšil dôraz na začleňovanie migrácie do rozvojových politik v nadväznosti na legislatívu (nový zákon o rozvojovej spolupráci), dokumenty a aktivity pripravené/iniciované v roku 2015. Do svojich teritoriálnych priorit rozvojovej politiky Slovensko zaradilo Sýriu a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu a sýrskym utečencom ponúklo dodatočných 30 štipendií vlády SR. Humanitárne aktivity SR sa v priebehu celého roka 2016 zameriavali prednostne na pomoc krajinám a organizáciám postihnutým migračnou krízou.

Úvod

Výročná správa EMN o politikách v oblasti migrácie a azylu (EMN Annual Report on Migration and Asylum Policies/EMN Annual Policy Report) obsahuje informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2016 so zameraním na štátnych príslušníkov tretích krajín.⁶ Služi ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN⁷, ktorá od roku 2015 plne nahradila Výročnú správu Európskej komisie o prístahovalectve a azyle⁸. Okrem toho bude aj zdrojom informácií pre Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2016⁹ a pre Prehľady EMN¹⁰ o vývoji v jednotlivých ČŠ za rok 2016.

V správe sa uvádzajú zmeny, vývoj a aktivity týkajúce sa legislatívnych, inštitucionálnych, politických a praktických aspektov migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku, ktoré nastali v období od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016. Opísaný vývoj je zasadený do kontextu politik a právnych predpisov EÚ. Správa pozostáva z 8 kapitol, ktoré sú zamerané na tieto oblasti:

6 Opis všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR nájdete v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike v jej poslednej aktualizovanej verzii z roku 2014. Dostupná na: <http://emn.sk/sk/studie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky.html> (citované 24.1.2017).

7 Posledná výročná správa za rok 2015 (angl. EMN Annual Report on Immigration and Asylum) dostupná na: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/nationalreports_en (citované 24.1.2017).

8 Posledná piata výročná správa za rok 2013 (angl. Annual Report on Immigration and Asylum) dostupná na https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/5th-annual-report-immigration-and-asylum-2013_en (citované 24.1.2017).

9 Posledná výročná správa za rok 2015 (angl. Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union) dostupná na: <http://easo.europa.eu/asylum-trends-analysis/annual-report/> (citované 24.1.2017).

10 Prehľady za rok 2015 (angl. EMN Country Factsheets) dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/factsheets/index_en.htm (citované 24.1.2017).

všeobecný politický vývoj a diskusie, ktoré sa týkajú migrácie, legálna migrácia a mobilita, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, migrácia a rozvoj, neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva a návraty. Príloha k správe obsahuje vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

V kapitole *Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu* sa opisuje všeobecný rámec, v rámci ktorého sa v roku 2016 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa relevantné politické, legislatívne a inštitucionálne zmeny, diskusie súvisiace s tvorbou politik a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší spoločenský kontext, ktorý vplyval na viaceré oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany.

V kapitole *Legálna migrácia a mobilita* sa uvádzajú politiky, legislatíva, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú napĺňania potrieb pracovného trhu, uľahčovania prijímania migrantov, zaručenia práv migrantov z tretích krajín, podpory študentov a výskumníkov a zlúčenia rodiny. Kapitola obsahuje aj informácie o riadení migrácie a mobility, vízovej politike, správe schengenského priestoru a poskytovaní informácií migrantom z tretích krajín o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie.

V kapitole *Medzinárodná ochrana* sa poskytujú informácie o implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, o národnej a európskej jurisprudencii, o zabezpečovaní efektívnosti a kvality azylového systému, o spolupráci s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO), relokáciách v rámci EÚ a presídľovaní, o integračii žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny* sa zameriava na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity týkajúce sa prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov bez sprievodu a iných zraniteľných skupín migrantov z tretích krajín.

Kapitola *Integrácia* sa sústreďuje na socio-ekonomické integračné opatrenia pre štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane špecifických skupín osôb, ako aj na opatrenia v súvislosti s nediskrimináciou a integráciou na miestnej úrovni. Kapitola tiež informuje o činnosti v oblasti zvyšovania povedomia o migrácii a zapojenia krajín pôvodu.

Kapitola *Návraty a reintegrácie* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a obsahuje informácie o nútených návratoch a readmisii, dobrovoľných návratoch a reintegrácii, a takisto o aktivitách na národnej a európskej úrovni.

Kapitola *Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva* zahŕňa informácie o riadení vonkajších hraníc, o zneužívaní legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstvu) a o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

V kapitole *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi* sa uvádzajú informácie o politikách, legislatíve, medzinárodnom monitorovaní, národných projektoch, kampaniach a iných aktivitách a o spolupráci v tejto oblasti na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

V kapitole *Migrácia a rozvoj* sa poskytuje prehľad o aktivitách a opatreniach na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politik, o zmierňovaní úniku mozgov (tzv. brain drain)

v krajinách pôvodu, ako aj prehľad o spolupráci s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie, spolupráci s diaspórami a o remitenciách.

V prílohe *Národné štatistiky* sú zosumarizované vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2016. Obsahujú údaje, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹¹ alebo agentúry Frontex¹². V prílohe sú uvedené štatistiky týkajúce sa počtu vydaných prvých povolení na pobyt, správnych poplatkov za žiadosti o vydanie povolenia na pobyt, počty víz, prevádzaných osôb, udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzačov, návratov, relokácií a presídlení, počty maloletých bez sprievodu a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

02

Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu

Jednou z hlavných tém politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku bola v roku 2016 migrácia štátnych príslušníkov tretích krajín, konkrétne téma nútej a neregulárnej migrácie do EÚ. Téma migrácie bola aj dôležitou súčasťou predvolebnej kampane a vyjadřila sa k nej aj nová vláda SR vo svojom programovom vyhlásení na roky 2016 – 2020. V druhej polovici roka SR začala svoje prvé predsedníctvo v Rade EÚ (ďalej aj „slovenské predsedníctvo“), ktorého prioritou bola udržateľná migračná a azylová politika založená na ochrane vonkajších hraníc, integrite Schengenu, spolupráci s tretími krajinami a solidarite. Slovenské predsedníctvo vnímalo ako kľúčovú otázku aj efektívnu spoluprácu pri návratoch a readmisiách. Vzhľadom na prierezový charakter témy migrácie bola na MZVaEZ SR zriadená *účelová skupina pre migráciu (Task Force for Migration)*, ako aj funkcia *vel'vyslancu s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu*.

2.1 Všeobecný politický a inštitucionálny vývoj

Jednou z hlavných tém politickej, predvolebnej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku bola v roku 2016 migrácia štátnych príslušníkov tretích krajín, konkrétne najmä téma nútej a neregulárnej migrácie do EÚ.¹³ Väčšina predvolebných programov politických strán¹⁴ sa po

11 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 24.1.2017).

12 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 24.1.2017).

13 Napr. <http://www.pravda.sk/trendove-temy/utecenci/>, <https://dennikn.sk/tema/utecenci/>, <http://www.cafeeuropa.sk/index.php/po/126-mame-sa-bat-migrantov>, <https://www.minedu.sk/na-vedeckej-konferencii-vyzyvy-21-storocia-dominovala-tema-migracie-a-ludskej-dostojnosti/>, <https://euractiv.sk/clanky/vysehradska-skupina/v4-a-migracia-mala-sanca-na-zmenu-pozicii/> (citované 14.2.2017).

14 Napr. http://www.strana-sas.sk/program/file/4330/SaS_volebny_program.pdf, <http://strana-smer.sk/priority-programu-strany-smer-sd-pre-roky-2016-2020-0>, http://www.sns.sk/engine/assets/uploads/2016/01/volebny_program_2016.pdf, <http://siet.sk/program/>, [16](http://www.most-</p>
</div>
<div data-bbox=)

prvýkrát vo volebnej histórii venovala aj otázkam migrácie.¹⁵

Na základe výsledkov volieb do Národnej rady SR, ktoré sa konali 5. marca 2016, zostavili vládu koalíciu strany Smer-SD, Slovenská národná strana a Most-Híd^{16, 17}. Posty ministrov rezortov, ktoré sú relevantné z pohľadu migrácie a azylu (t. j. rezortu vnútra, rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, a rezortu zahraničných vecí a európskych záležitostí) si udržali ministri predchádzajúcej vlády (2012 – 2016). Na post ministra vnútra bol vymenovaný Robert Kaliňák (Smer-SD), na post ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Ján Richter (Smer-SD) a na post ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslav Lajčák (Smer-SD).

Pokiaľ ide o európske politiky, podľa *Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020* je „klúčové podporovať opatrenia, ktoré prispievajú k lepšiemu riadeniu vonkajších hraníc EÚ a funkčnému schengenskému priestoru ako pozitívnemu výdobytku európskej integrácie.“ Vláda SR v dokumente podporuje aj „konštruktívne riešenia bezprecedentnej migračnej krízy so zachovaním špecifik a možností jednotlivých členských krajín.“ V oblasti bezpečnosti vláda SR deklarovala, že „zvýšenú pozornosť sústreďuje najmä na otázky nelegálnej a nekontrolovateľnej migrácie.“¹⁸

Migrácia a poskytovanie medzinárodnej ochrany boli v roku 2016 predmetom viacerých rokovaní na úrovni parlamentu a vlády vrátane Bezpečnostnej rady SR. K situácii sa niekoľkokrát vyjadril aj prezident SR a verejná ochrankyňa práv.

V rámci medzirezortnej spolupráce a koordinácie v oblasti migrácie pokračovala v roku 2016 činnosť:

- *Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov*, ktorý sa na svojich zasadnutiach 5. februára 2016 a 12. septembra 2016 venoval najmä aktuálnej situácii a prijatým opatreniam v oblasti migrácie a azylu na národnej a európskej úrovni. Výbor bol informovaný o príprave a priebehu slovenského predsedníctva, ako aj o činnosti *pracovnej skupiny pre azyl so zameraním na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou*, ktorá vznikla ako súčasť tohto výboru koncom roka 2015.¹⁹
- *Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC)*²⁰, ktorá sa na svojom zasadnutí 16. decembra 2016 zameriavala na aktuálny vývoj situácie v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na národnej a európskej úrovni vrátane osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a na aktivity v rámci slovenského predsedníctva. Členovia sa oboznámili s plnením akčných plánov Integrovačnej politiky SR, ako aj s potrebou predloženia nových odpočtov o plnení cieľov a opatrení vyplývajúcich z uvedeného koncepčného materiálu za rok 2016.²¹

-hid.sk/sk/tags/volebny-program (citované 14.2.2017).

15 Zdroj: <https://euractiv.sk/analyzy/buducnost-eu/eu-slovenske-volby-nr-sr-2016-rozsirenie-bojoveho-pola/> (citované 24.1.2017).

16 Do parlamentu sa dostalo 8 politických subjektov. Okrem koalíčných politických strán aj strany Sloboda a Solidarita, Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti – NOVA, Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko, SME RODINA – Boris Kollár a Sieť.

17 Zdroj: <http://www.volbysr.sk/> (citované 24.1.2017).

18 Zdroj: <http://www.vlada.gov.sk/programove-vyhlasenie-vlady-sr-na-roky-2016-2020/?pg=2> (citované 24.1.2017).

19 Informácie poskytol MÚ MV SR.

20 MEKOMIC je koordinačným orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi komisie MEKOMIC sú experti ústredných orgánov štátnej správy, ktoré implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia komisie MEKOMIC sú podľa potreby prizývané aj medzivládne a mimovládne organizácie.

21 Informácie poskytol MPSVR SR.

- *Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete*²² (EMN) v SR²³, ktorý na podporu tvorby politík na úrovni EÚ a jej ČŠ v roku 2016 realizoval rôzne aktivity vrátane prípravy publikácií²⁴, vypracovania ad hoc otázok²⁵, organizácie konferencií (vrátane medzinárodnej konferencie na vysokej úrovni o návratoch²⁶, ktorá sa uskutočnila v Bratislave v júli 2016 – pozri ďalej), seminárov a iných odborných stretnutí²⁷. Uvedené podujatia sa každoročne zameriavajú na rôzne témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a sú určené predovšetkým zástupcom verejnej správy, tvorcov politík, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.²⁸

Vzhľadom na prierezový charakter témy migrácie bola na MZVaEZ SR zriadená *účelová skupina pre migráciu (Task Force for Migration)*, v ktorej mali zastúpenie príslušné odbory MZVaEZ SR a ktorá v pravidelných intervaloch vyhodnocovala aktuálny vývoj v migračnej agende.²⁹ Obdobná koordinácia vznikla aj v rámci Stáleho zastúpenia SR pri EÚ v Bruseli na úseku vnútorných záležitostí a Politického a bezpečnostného výboru (Political and Security Committee – PSC), ktoré takisto aktívne komunikovali s uvedenou účelovou skupinou.

MZVaEZ SR v roku 2016 zriadilo, a to nielen v súvislosti so slovenským predsedníctvom v Rade EÚ, funkciu *veľvyslanca s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu*, do ktorej bol vymenovaný veľvyslanec Igor Slobodník. V prípravnej aj realizačnej fáze slovenského predsedníctva sa pravidelne zúčastňoval na relevantných podujatiach a aktívne monitoroval situáciu v európskych krajinách. Svoje aktivity vykonával v úzkej koordinácii najmä so Stálym zastúpením SR pri EÚ v Bruseli a s MV SR a vo svojej činnosti pokračuje aj po skončení slovenského predsedníctva.³⁰

S účinnosťou od 1. novembra 2016 bol do funkcie *splnomocnenca vlády SR pre zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s implementáciou schengenského acquis v podmienkach SR*³¹ vymenovaný bývalý štátny tajomník MV SR Jozef Buček.³²

2.2 Predsedníctvo SR v Rade EÚ

V druhej polovici roka 2016 SR začala svoje historicky prvé predsedníctvo v Rade EÚ, pričom v rámci rotujúceho systému nadviazala na aktivity holandského predsedníctva.^{33, 34} Na slovenské predsedníctvo vplýval výsledok referenda o zotrvaní Spojeného kráľovstva v EÚ, migračná a utečenecká kríza, teroristické útoky v európskych mestách a pretrvávajúce následky finančnej a hospodárskej krízy v Európe. Medzi priority slovenského predsedníctva preto patrili snahy „zvýšiť jednotu, súdržnosť a odolnosť Únie voči vonkajším i vnútorným výzvam a posilniť dôveru

22 Európska migračná sieť (European Migration Network – EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politík EÚ a jej ČŠ. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom ČŠ a v Nórsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. Aktivity EMN sa zameriavajú na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

23 Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a IOM, ktorá má funkciu koordinátora.

24 Zdroj: <http://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn.html> (citované 24.1.2017).

25 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/ad-hoc-otazky.html> (citované 24.1.2017).

26 Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/261-v-bratislave-sa-konala-medzinarodna-konferencia-emn-o-udrzatelnych-navratoch-a-spolupraci-s-tretimi-krajinami-2.html> (citované 24.1.2017).

27 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie.html> (citované 24.1.2017).

28 Zdroj: www.emn.sk (citované 24.1.2017).

29 Informácie poskytol MZVaEZ SR.

30 Informácie poskytol MZVaEZ SR.

31 Uznesenie vlády SR č. 493/2016 z 26.10.2016 k Návrhu na vymenovanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s implementáciou schengenského acquis v podmienkach Slovenskej republiky a návrhu štatútu.

32 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

33 Zdroj: <http://www.mzv.sk/europske-zalezitosti> (citované 24.1.2017).

34 Zdroj: <http://www.eu2016.sk/> (citované 24.1.2017).

občanov v európsky projekt^{35,36}

Téma zmiešaných migračných tokov a medzinárodnej ochrany je prioritou *18-mesačného programu Rady*, ktorý pokrýva obdobie troch po sebe nasledujúcich predsedníctiev: holandského, slovenského a maltského.³⁷ Jedným z cieľov slovenského predsedníctva bolo presadzovať udržateľnú migračnú a azylovú politiku založenú na ochrane vonkajších hraníc, integrite Schengenu, spolupráci s tretími krajinami a solidarite. Ako kľúčovú vnímalo slovenské predsedníctvo aj efektívnu spoluprácu pri návratoch a readmisiách.^{38,39}

Riadenie slovenského predsedníctva v Rade EÚ bolo v kompetencii MZVaEZ SR, v rámci ktorého bol na obdobie predsedníctva vytvorený *Sekretariát predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie*

K významným aktivitám slovenského predsedníctva v Rade EÚ v oblasti migrácie patrili aj tieto stretnutia na ministerskej alebo expertnej úrovni, ktoré sa konali v Bratislave (zoraďené chronologicky):

- 1. júla 2016: *návšteva kolégia Európskej komisie*⁴⁰, ktorá sa zameriavala okrem iného aj na tému migrácie.⁴¹
- 6. – 7. júla 2016: celoeurópska výročná konferencia EMN *Rethinking Returns from the EU: Sustainable Returns and Cooperation with Countries of Origin (Ako zmeniť návraty z EÚ: Udržateľné návraty a spolupráca s krajinami pôvodu)*⁴², ktorú zorganizoval NKB EMN v SR.⁴³ Cieľom medzinárodnej konferencie bolo diskutovať o súčasnom stave, osvedčenej praxi a skúsenostiach týkajúcich sa návratu a reintegrácie migrantov z krajín mimo EHS s cieľom ďalšieho využitia získaných poznatkov na úrovni EÚ, ako aj v ČŠ.⁴⁴ Medzi prezentujúcimi bolo 22 odborníkov z Európskej komisie, agentúry Frontex, vybraných krajín EÚ, medzivládnych a mimovládnych organizácií pôsobiacich v krajinách návratu, ako aj z think tankov. Na konferencii vystúpil aj európsky komisár pre migráciu, vnútorné záležitosti a občianstvo Dimitris Avramopoulos, generálny riaditeľ IOM William L. Swing a minister vnútra SR Robert Kaliňák.⁴⁵
- 7. – 8. júla 2016: *neformálne zasadnutie Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci*⁴⁶, počas ktorého sa ministri vnútra venovali najmä migrácii a jej udržateľným riešeniam, ako aj otázkam spo-

35 Zdroj: Uznesenie vlády č. 267/2016, dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-201517?prefixFile=m> (citované 7.2.2017)

36 Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

37 Osobitná pozornosť sa venuje balíku predpisov o „inteligentných hraniciach“ a vykonávaniu opatrení určených v oznámení Komisie o európskej migračnej agende z mája 2015 [COM(2015) 510 final] a v záveroch Európskej rady z júna a októbra 2015, ktorými sú: budúci rozvoj spoločného európskeho azylového systému, relokácii a presídľovanie, návraty a readmisie, riadenie hraníc, zintenzívnenie boja proti prevádzkačstvu a legálna migrácia. Okrem toho tieto tri predsedníctva pracujú aj na zabezpečení lepšieho prepojenia medzi migráciou, bezpečnosťou a vonkajšou politikou. Takisto sa snažia dosiahnuť pokrok v prebiehajúcich legislatívnych činnostiach, ktoré sa týkajú nového riadenia vonkajších hraníc a nového vízového kódexu. Dôležitým aspektom pre slovenské predsedníctvo bolo aj schvaľovanie, resp. vykonávanie návrhov o Európskej pohraničnej a pobrežnej strážii.

38 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

39 Zdroj: <http://www.eu2016.sk/> (citované 24.1.2017).

40 Dostupné na: https://ec.europa.eu/slovakia/node/899_sk (citované 14.2.2017).

41 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

42 Zdroj: <https://emnconference.sk/> (citované 24.1.2017).

43 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=predsednictvo-sr-v-rade-eu-minister-vnutra-robert-kalinak-vystupil-na-konferencii-o-navratoch-migrantov> (citované 24.1.2017).

44 Panelové diskusie sa venovali týmto témam: návrat ako súčasť riadenia migrácie, posilňovanie spolupráce s krajinami pôvodu z perspektívy EÚ, praktická spolupráca pri dosahovaní udržateľných návratov a reintegrácií, situácia v oblasti návratov a reintegrácií a ich vnímanie v krajinách pôvodu, riešenia situácie neúspešných žiadateľov o azyl a migrantov, ktorí nemôžu byť vrátení.

45 Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/261-v-bratislave-sa-konala-medzinarodna-konferencia-emn-o-udrzatelnych-navratoch-a-spolupraci-s-tretimi-krajinami-2.html> (citované 24.1.2017).

46 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=migracia-ochrana-hranic-a-schengenskeho-priestoru-boli-temami-neformalnego-stretnutia-europskych-ministrov-v-ramci-slovenskeho-predsednictva-v-rade-eu> (citované 24.1.2017).

jeným s ochranou hraníc a schengenského priestoru. Diskutovali tiež o globálnom rozmere migrácie, a to aj s ohľadom na (v tom čase) nadchádzajúce samity o migrácii v New Yorku, ktoré sa konali v septembri 2016. Minister vnútra SR zdôraznil potrebu tzv. flexibilnej solidarity medzi ČŠ EÚ, ktorá by zohľadnila možnosti jednotlivých štátov (v priebehu slovenského predsedníctva bol daný koncept postupne rozpracovaný a predstavený vo forme tzv. efektívnej solidarity na decembrovom zasadnutí Európskej rady). Ministri sa venovali aj reforme CEAS.⁴⁷

- 14. – 15. júla 2016: *neformálne zasadnutie Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti (EPSCO)*⁴⁸, na ktorom bola okrajovou témou aj migrácia (migrácia vysokokvalifikovaných pracovníkov, demografické zmeny, migrácia a digitalizácia).⁴⁹
- 18. – 19. júla 2016: *neformálne zasadnutie Strategického výboru pre imigráciu, hranice a azyl (SCIFA)*.⁵⁰
- 2. – 3. septembra 2016: *neformálne stretnutie ministrov zahraničných vecí ČŠ EÚ (GYMNICH)*⁵¹, ktorého témou bola migrácia vrátane Dohody EÚ – Turecko. Na stretnutí sa zúčastnil aj turecký minister Çelik.⁵²
- 7. – 8. septembra 2016: *zasadnutie riadiacej rady agentúry FRONTEX*.⁵³
- 19. – 20. septembra 2016: ministerská konferencia Pražského procesu⁵⁴ *Riešme výzvy spoločne (Addressing Challenges Together)*, počas ktorej sa vyhodnotilo plnenie akčného plánu pražského procesu a diskutovalo sa o možnostiach budúceho pokračovania tohto procesu.^{55,56}

V zahraničí slovenské predsedníctvo hostilo:

- 5. decembra 2016: *ministerské zasadnutie EÚ – USA* vo Washingtone, ktoré sa venovalo boju proti terorizmu, zahraničným bojovníkom na strane Dáišu, počítačovej kriminalite, obchodovaniu s ľuďmi a tiež pripravovanému európskemu systému ETIAS (systému EÚ pre cestovné informácie a povolenia). Stretnutiu predchádzalo zasadnutie vyšších úradníkov EÚ a USA zamerané na spoluprácu v oblasti spravodlivosti a vnútra a na hlavné výzvy, ktorým EÚ a USA v súčasnej dobe v týchto oblastiach čelia. Toto stretnutie sa konalo 8. – 9. septembra 2016 v Bratislave.⁵⁷
- 15. – 16. decembra 2016: ministerská konferencia EÚ na tému západného Balkánu pre oblasti spravodlivosti a vnútra v slovinskom meste Brdo pri Kranju, kde ministri vnútra diskutovali o otázkach migrácie a vnútornej bezpečnosti. Západný Balkán zastupovali ministri vnútra a spravodlivosti Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Macedónska, Srbska a Kosova. Na rokovaní sa zúčastnili aj dve nadchádzajúce predsedníctva v Rade EÚ, t. j. Malta a Estónsko.⁵⁸

Európska komisia (Eurostat) v Bratislave zorganizovala *Okrúhly stôl o migrácii (Round Table on Migration)*, ktorý sa konal 24. októbra 2016 za účasti zástupcov Eurostatu a ŠÚ SR. Na stretnutí sa diskutovalo o téme budúcich informačných potrieb/požiadaviek v súvislosti s migračnými poli-

47 Informácie poskytl MÚ MV SR.

48 Dostupné na: <http://www.eu2016.sk/en/political-and-expert-meetings/informal-meeting-of-ministers-for-employment-and-social-policy> (citované 14.2.2017).

49 Informácie poskytl MPSVR SR.

50 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

51 Zdroj: <http://www.eu2016.sk/tlacove-spravy/v-bratislave-sa-uskutocnilo-neformalne-stretnutie-ministrov-zahranicnych-veci-krajin-eu-gymnich> (citované 14.2.2017).

52 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

53 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

54 Definícia Pražského procesu dostupná na https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/p_en (citované 14.2.2017).

55 Zdroj: <http://www.eu2016.sk/en/political-and-expert-meetings/third-ministerial-conference-of-the-prague-process> (citované 20.1.2017).

56 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

57 Zdroj: <http://www.minv.sk/?predsednictvo-eu-mv&sprava=slovenske-predsednictvo-usa-a-eu-o-spolocnych-vyzvach>, <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vymena-citlivych-informacii-medzi-usa-a-eu-je-kluca-v-boji-proti-terorizmu> (citované 14.2.2017).

58 Informácie poskytl OZVaEZ KMV.

tikami a o tom, ako by sa tieto informačné požiadavky mohli naplňovať v rámci oficiálnych štatistík Európskeho spoločenstva. Výsledkom diskusie bol výber tém na ďalšie podrobnejšie skúmanie, ktorými sú: čo merať v migrácii, koncept a terminológia migrácie, alternatívne zdroje údajov, metadáta, včasnosť štatistík, spolupráca medzi národnými štatistickými úradmi, spracovateľmi administratívnych zdrojov údajov a výskumníkmi, meranie migračných zvyklostí, dĺžka pobytu a migračné cykly, analýza migračných trás, charakteristiky migrantov, mapovanie údajov na národnej úrovni, sledovanie zručností migrantov a remitencie posielané do krajín pôvodu. Témy boli pridelené expertom ako výskumné úlohy. Výsledky projektu budú predstavené na konferencii, ktorá sa bude konať v roku 2017 v Bruseli^{59,60}.

2.3 Migrácia v médiách

Aj v roku 2016 pokračoval veľký záujem médií o migráciu a medzinárodnú ochranu.^{61 62} Zarezovali najmä témy pokračujúcej intenzívnej migrácie žiadateľov o azyl do EÚ, opatrení EÚ v tejto oblasti, situácie v Stredozemnom mori, Sýrii a dotknutých krajinách Blízkeho východu, ako aj v Grécku, Taliansku a v balkánskych tranzitných krajinách.⁶³ Uvedené témy a navrhované riešenia v tejto oblasti boli aj témou predvolebných diskusií politických strán pred parlamentnými voľbami, ktoré sa konali v marci 2016.

03

Legálna migrácia a mobilita

V oblasti politiky trhu práce nenastali na Slovensku v roku 2016 žiadne zmeny v porovnaní s predchádzajúcim rokom. V súčasnom období ekonomického rastu však slovenskí zamestnávateľia začínajú pociťovať nedostatok pracovných síl, ktorý sa v dôsledku starnutia obyvateľstva v nasledujúcich desaťročiach pravdepodobne ešte zvýrazní. SR v roku 2016 začala prípravu novelizácie zákona o službách zamestnanosti a zákona o pobyte cudzincov, ktorými sa okrem iného transponujú smernice o sezónnom zamestnávaní a vnútro podnikovom presune. Ministerstvo hospodárstva SR upustilo od zámeru vydávania start-upových víz. Vláda SR schválila *Program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Japonska na území Slovenskej republiky* pre mladých ľudí vo veku od osemnásť do tridsať rokov.

3.1 Ekonomická migrácia

3.1.1 Hlavný vývoj

Politiky

V súvislosti s politikou trhu práce nenastali v roku 2016 žiadne zmeny. V oblasti pracovnej migrácie SR v roku 2016 neuplatňovala žiadne kvóty a neboli ani vypracované zoznamy nedostatkových profesií. Pracovná migrácia je zameraná na kompenzáciu nedostatku disponibilnej pracovnej sily na trhu práce, resp. na pracovné pozície, ktoré nie sú atraktívne pre domácu pracovnú

59 Dostupné na: www.powerfromstatistics.eu (citované 15.2.2017).

60 Informácie poskytol ŠÚ SR.

61 V rámci netriedeného monitoringu médií je za rok 2016 zozbieraných 63 451 správ v porovnaní so 61 908 správami v roku 2015. Monitoring obsahuje malé percento nerelevantných alebo okrajových správ.

62 Informácie poskytla IOM.

63 Zdroj: Netriedený monitoring médií za rok 2016. Odberateľ Úrad IOM v SR (citované 24.1.2017).

silu.⁶⁴

Zastúpenie Európskej komisie v SR a Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) zorganizovali 21. apríla 2016 seminár, ktorého cieľom bolo diskutovať o migráciu v súvislosti s potrebami trhu prácu v SR.⁶⁵ Zúčastnení sa zhodli, že v súčasnom období ekonomického rastu slovenskí zamestnávateľia začínajú pociťovať nedostatok pracovných síl, ktorý sa v nasledujúcich desaťročiach pravdepodobne ešte zvýrazní v dôsledku starnutia obyvateľstva^{66,67}

Legislatíva

V súvislosti s legislatívnymi zmenami týkajúcimi sa prijímania a zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín nadobudol 1. januára 2016 účinnosť zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti⁶⁸. Tieto zmeny sú podrobne opísané vo výročnej správe za rok 2015⁶⁹.

V priebehu roka 2016 bola pripravená novela zákona o pobyte cudzincov, ktorou sa transponujú smernice Európskeho parlamentu a Rady o sezónnom zamestnávaní⁷⁰ a vnútropodnikovom presune⁷¹. Predpokladá sa, že novela zákona o pobyte cudzincov nadobudne účinnosť 15. mája 2017.

Predsedníctvo SR v Rade EÚ

Medzi priority slovenského predsedníctva v oblasti legálnej migrácie v rámci patrili rokovania o návrhu EK prepracovať smernicu o modrých kartách EÚ (tzv. recall). Slovenské predsedníctvo v septembri dokončilo prvé čítanie návrhu a od októbra 2016 predkladalo na zasadnutia pracovnej skupiny Rady pre integráciu, migráciu a vyhostenie kompromisné návrhy, v rámci ktorých sa detailnejšie skúmali ustanovenia týkajúce sa uznávania kvalifikácií, dvojitého štatútu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a ustanovení o rodinných príslušníkoch občanov EÚ. Do hĺbky boli analyzované aj rôzne možnosti týkajúce sa platového prahu a ČŠ mali možnosť predstaviť svoje národné schémy na prijímanie vysokoškolených pracovníkov z tretích krajín.

3.1.2 Uľahčovanie prijímania migrantov do SR

V roku 2016 SR udelila 10 304 prvých povolení na pobyt z rodinných dôvodov, na účel vzdelávania a štúdiá, na účel platených a iných (činností pozri **tabuľku 1** v prílohe). Správne poplatky za žiadosti o udelenie pobytu sa v porovnaní s rokom 2015 nezmenili (pozri **tabuľku 2** v prílohe).

64 Informácie poskytl MPSVR SR.

65 Zdroj: <http://www.ineko.sk/projekty/potrebuje-slovensky-pracovny-trh-migraciu> (citované 25.1.2017).

66 Zdroj: <http://www.ineko.sk/projekty/potrebuje-slovensky-pracovny-trh-migraciu> (citované 25.1.2017).

67 Informácie poskytl MPSVR SR.

68 Zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

69 Zdroj: <https://emn.sk/en/emn-annual-policy-reports/item/366-apr-2015.html> (citované 14.2.2017).

70 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

71 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu.

Vysokokvalifikovaní pracovníci

V legislatívnom procese je od roku 2016 návrh novely zákona o službách zamestnanosti, ktorého cieľom je zvýšiť záujem vysokoškolených štátnych príslušníkov tretích krajín o slovenský trh práce a uľahčiť im prístup naň. Zároveň sa navrhuje predĺženie lehoty, na ktorú môže byť vydaný prechodný pobyt typu modrej karty, a to z troch na štyri roky. Tento návrh schválila vláda SR 11. januára 2017 a bude predložený na rokovanie Národnej rady SR^{72,73}

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti⁷⁴

Pokiaľ ide o pracovníkov presunutých v rámci spoločnosti, SR v roku 2016 nevykonala žiadne zmeny. Novely zákonov (zákon o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti) súvisiace s potrebou transpozície EÚ acquis⁷⁵ sú od roku 2016 v legislatívnom procese a ich schválenie sa predpokladá do mája 2017.⁷⁶

Sezónni pracovníci

V súvislosti so sezónnymi pracovníkmi nenastali v roku 2016 žiadne zmeny. Novely zákonov (zákon o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti) súvisiace s potrebou transpozície EÚ acquis⁷⁷ sú od roku 2016 v legislatívnom procese a ich schválenie sa predpokladá do mája 2017.⁷⁸

Podnikatelia

SR v roku 2016 nevykonala žiadne zmeny, ktoré by sa týkali podnikateľov z tretích krajín.

Au pair

SR v roku 2016 nevykonala žiadne zmeny, ktoré by sa týkali au-pair z tretích krajín.

72 Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26196> (citované 25.1.2017).

73 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

74 Angl. intra-corporate transferees (ICTs).

75 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu.

76 V návrhu novely zákona o službách zamestnanosti sa určujú činnosti, ktoré môže štátny príslušník tretej krajiny vykonávať v rámci vnútropodnikového presunu na základe jednotného povolenia (jeden doklad oprávňujúci vstup, pobyt a výkon zamestnania). Toto povolenie vydáva príslušný útvar PZ na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas/nesúhlas s jeho obsadením. Navrhuje sa, aby sa povolenie na účel vnútropodnikového presunu vydávalo bez posúdenia situácie na trhu práce. Štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí sú držiteľmi platného povolenia zamestnanca presunuté v rámci podniku vydaného ČŠ, sa v zmysle smernice povoľuje vstup do jedného alebo viacerých ČŠ, ako aj pobyt presahujúci 90 dní a zamestnanie v nich.

77 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

78 Štátnym príslušníkom tretej krajiny vykonávajúcim sezónne zamestnanie, ktorých pobyt na území SR nepresiahne 90 dní, t. j. nepodliehajú vízovej povinnosti alebo žiadajú o udelenie schengenského víza na účel sezónneho zamestnania podľa vízového kódexu, sa navrhuje udeľovať povolenie na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania. Štátnym príslušníkom tretích krajín vykonávajúcim sezónne zamestnanie, ktorých pobyt na území SR je viac ako 90 dní a najviac 180 dní a ktorí žiadajú o udelenie prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania podľa zákona o pobyte cudzincov, sa navrhuje vydávať potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré vydá úrad na žiadosť útvaru Policajného zboru.

V zákone o službách zamestnanosti sa navrhuje úprava podmienok udeľovania, odňatia a predĺženia povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania, úprava podmienok vydávania a rušenia potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta k udeleniu prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania, úprava pôsobnosti Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a úradu, úprava povinností zamestnávateľa a sankcií za ich porušenie pri zamestnávaní štátneho príslušníka tretej krajiny na výkon sezónneho zamestnania a úprava náležitostí povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania.

Iné zárobkovo činné osoby

Pokiaľ ide o iné zárobkovo činné osoby z tretích krajín, SR v roku 2016 nevykonala žiadne zmeny. V predkladanej novele zákona o službách zamestnanosti (pozri vyššie) sa navrhuje rozšírenie skupín štátnych príslušníkov tretích krajín, pri ktorých sa na výkon zamestnania nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a povolenie na zamestnanie.⁷⁹

Ministerstvo hospodárstva SR upustilo od zámeru vydávania start-upových víz. V rámci pripravovanej novely o pobyte cudzincov (pozri vyššie) však SR *uvažuje o možnosti podpory zahraničných osôb, ktoré požiadajú o prechodný pobyt na účel podnikania*, a predložia k žiadosti o pobyt „podnikateľský zámer na realizáciu inovačného, tzv. start-up projektu“. Zámer bude zaslaný na posúdenie Ministerstvu hospodárstva SR, ktoré predložený projekt posúdi. V prípade pozitívneho stanoviska by sa proces schvaľovania žiadosti skrátil z terajších 90 na 30 dní. Po získaní tohto typu povolenia na prechodný pobyt sa tieto osoby – už ako registrovaní podnikatelia na Slovensku – budú môcť zapojiť do programov určených malým a stredným podnikateľom zameraným na podporu start-upov.⁸⁰

Dňa 17. augusta 2016 vláda SR schválila *Dohodu medzi vládou SR a vládou Izraelského štátu o zamestnávaní rodinných príslušníkov členov diplomatických misií a konzulárnych úradov*.⁸¹ V dohode sa na základe reciprocity stanovuje postup pri zamestnávaní rodinných príslušníkov členov diplomatickej misie alebo konzulárneho úradu v prijímajúcom štáte. Dohodou sa upravuje, kto sa považuje za rodinného príslušníka člena diplomatickej misie alebo konzulárneho úradu. Zároveň sa stanovuje konanie pri podávaní žiadosti o vykonávanie zamestnania v SR a v Izraelskom štáte, ako aj dôvody zaniknutia oprávnenia vykonávať zamestnanie.

Dňa 18. mája 2016 vláda SR schválila *Program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Japonska na území Slovenskej republiky*⁸², ktorý sa začal vykonávať od 1. júna 2016. Cieľom programu pracovnej dovolenky je recipročné zjednodušenie podmienok vstupu a pobytu pre štátnych príslušníkov SR a Japonska, ktorí chcú stráviť dovolenku na území druhého štátu. Program je určený občanom vo veku od osemnásť do tridsať rokov (vrátane). Účastníci programu majú možnosť príležitostne sa zamestnať na účel pokrytia svojich cestovných nákladov prípadne sa môžu prihlásiť na krátkodobé jazykové kurzy a/alebo podobné kurzy zamerané na spoznávanie kultúry a bežného života druhého štátu, a to na obdobie jedného roka.^{83, 84}

79 Kategória sa má rozšíriť o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý: a) má udelené národné vízum a ktorý sa bude podieľať na realizácii filmového projektu na území SR, a to v rámci podpory audiovizuálneho priemyslu SR prostredníctvom realizácie väčších koprodukčných filmových projektov na území SR, b) poskytuje odborné školenia pre zamestnancov centier strategických služieb, ak trvanie jeho pracovnoprávného vzťahu s centrom strategických služieb nepresiahne celkovo 90 dní v kalendárnom roku (v súlade s Konceptiou podpory centier podnikových služieb na Slovensku schválenou uznesením vlády SR č. 287 zo 7. júla 2016).

80 Informácie poskytol ÚHCP P PZ a MPSVR SR, resp. MH SR.

81 Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25811> (citované 25.1.2017).

82 Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25572> (citované 25.1.2017). Návrh bol predložený podpredsedom vlády a ministrom vnútra SR spolu s ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

83 Informácie poskytol MPSVR SR.

84 Informácie poskytol MPSVR SR.

3.1.3 Zaručenie práv migrantov s oprávneným pobytom na území EÚ

Dlhodobý pobyt

V porovnaní s rokom 2015 nenastal žiadny vývoj. Novelami zákonov (zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti) sa má v súlade s EÚ *acquis*⁸⁵ štátnemu príslušníkovi tretej krajiny s dlhodobým pobytom umožniť zaevidovať sa na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie⁸⁶. Novelu sú od roku 2016 v legislatívnom procese a ich schválenie sa predpokladá do mája 2017.

Mobilita v rámci EÚ

V porovnaní s rokom 2015 nenastal žiadny vývoj. V návrhu novely zákona o službách zamestnanosti z roku 2016 sa navrhuje rozšírenie skupín štátnych príslušníkov tretej krajiny, pri ktorých sa na výkon zamestnania nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a povolenie na zamestnanie. Ide o prípady dočasnej mobility štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí pôsobia u hostiteľského subjektu, na základe presunutia v rámci podniku v Únii (v súlade so smernicou 2014/66/EÚ o vnútro podnikovom presune)^{87, 88}

3.1.4 Opatrenia na zamedzenie sociálneho dampingu

V roku 2016 neboli prijaté žiadne nové opatrenia zamerané na pracovné vykorisťovanie štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom či sociálny damping a žiadne zmeny sa ani neplánujú. Neustále však prebiehajú bezpečnostno-represívne akcie dotknutých zložiek zamerané na odhaľovanie týchto nelegálnych praktík.⁸⁹

85 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/109/ES z 25.11.2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom.

86 V návrhu novely sa zrovnoprávňuje postavenie takýchto osôb s občanmi SR a ČS, a to pokiaľ ide o poskytovanie služieb zamestnanosti. Uvedené sa navrhuje najmä v súvislosti s článkom 11 ods. 1 písm. d) smernice 2003/109/ES, v zmysle ktorého majú osoby s dlhodobým pobytom nárok na rovnaké zaobchádzanie vo vzťahu k sociálnemu zabezpečeniu, ako je vymedzené vo vnútroštátnom práve. Vzhľadom na to, že vznik nároku na dávku v nezamestnanosti, ktorá je súčasťou sociálneho zabezpečenia, je v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom zabezpečení podmienený vedením v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, v zákone o službách zamestnanosti je potrebné upraviť podmienky pre zaradenie týchto štátnych príslušníkov tretích krajín do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Legislatívna zmena umožní takémuto cudzincovi zaevidovať sa na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie, a tak bude mať prístup aj k nástrojom aktívnej politiky trhu práce. V pripravovanej novele zákona o službách zamestnanosti sa v § 34 ods. 14 písm. j) navrhuje nezaraďiť štátneho príslušníka tretej krajiny s udeleným dlhodobým pobytom na území SR do evidencie uchádzačov o zamestnanie, ak najmenej dva roky v posledných troch rokoch pred podaním žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie nebol poistený v nezamestnanosti. V § 36 ods. 1 písm. t) sa navrhuje rozšírenie dôvodov na vyradenie uchádzača o zamestnanie z evidencie uchádzačov o zamestnanie o ďalší dôvod, a to ak uchádzačovi o zamestnanie, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, zanikne dlhodobý pobyt na území SR, čím sa aj jeho pobyt na území SR sa stane neoprávneným.

87 Transpozíciou tejto smernice sa má uľahčiť mobilita riadiacich pracovníkov a odborníkov v rámci nadnárodných spoločností usadených v štátoch EÚ medzi ČS. Režim mobility predpokladá vykonávanie zamestnania v rámci vnútro podnikového presunu bez udelenia prechodného pobytu na území SR. Ide o prípady, keď niektorý z ČS ako prvý povolil štátnemu príslušníkovi tretej krajiny vykonávanie zamestnania v rámci vnútro podnikového presunu, a ten sa následne v súlade s pravidlami mobility presunul na územie Slovenskej republiky. V návrhu sa podrobne stanovujú podmienky, ktoré musí splniť štátny príslušník tretej krajiny a hostiteľský subjekt v ČS na to, aby sa mohla mobilita uskutočniť. Návrh zároveň ustanovuje možnosť vzniesť námietku voči uplatneniu mobility v prípade, ak neboli splnené príslušné podmienky. V takom prípade je štátny príslušník tretej krajiny povinný ihneď prestať uplatňovať mobilitu a opustiť územie SR.

88 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

89 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

V širšom kontexte bol v roku 2016 prijatý zákon⁹⁰, ktorým sa upravuje vysielanie zamestnancov, ktorých zamestnávateľ je usadený v inom ČŠ EÚ alebo v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, a ktorý vyslal zamestnanca (a to aj štátneho príslušníka tretej krajiny) na výkon prác pri poskytovaní služieb zo svojho územia na územie SR.. Vyslaným zamestnancom môže byť aj štátny príslušník tretej krajiny⁹¹.

V roku 2016 SR zaznamenala významný nárast počtu štátnych príslušníkov tretích krajín (najmä občanov Srbska a Ukrajiny), ktorí boli zamestnaní v okolitých ČŠ a vyslaní na územie SR na výkon prác pri poskytovaní služieb. Ide najmä o jednoduché manuálne práce v rámci pásovej výroby, o ktoré domáca pracovná sila nemá záujem. V tejto súvislosti sa pripravovaná novela zákona o službách zamestnanosti bude zameriavať aj na sprísnenie podmienok evidencie uchádzačov o zamestnanie.⁹²

3.2 Študenti a výskumníci

V roku 2016 sa politiky v tejto oblasti nezmenili. Štátny príslušník tretej krajiny s prechodným pobytom na účel štúdia môže podľa zákona o službách zamestnanosti odpracovať u zamestnávateľa 10 hodín za týždeň. V prípade, že ide o študenta vysokej školy, ide o 20 hodín za týždeň. Keďže tento účel pobytu sa v niektorých prípadoch zneužíval na vykonávanie prevažne pracovnoprávnej činnosti, pripravuje sa legislatívna zmena, ktorou sa obmedzí možnosť vykonávať súbežne aj pracovnoprávnu činnosť.⁹³

3.3 Zlúčenie a vznik rodiny

V porovnaní s rokom 2015 nenastali v tejto oblasti žiadne zmeny.

90 Od 18. júna 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bola do slovenskej legislatívy transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/67/EÚ z 15. mája 2014 o presadzovaní smernice 96/71/ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012 o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu („nariadenie o IMI“). Zákon č. 351/2015 Z. z. bol s účinnosťou od 18. júna 2016 novelizovaný aj Zákonník práce.

91 Zákonom bola upravená pôsobnosť Národného inšpektorátu práce a inšpektorátov práce pri cezhraničnej spolupráci s príslušným orgánom iného ČŠ EÚ alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, pri kontrole dodržiavania pravidiel vysielania zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb, identifikácii vyslania a vymáhaní pokút. Takisto boli ustanovené povinnosti hosťujúceho zamestnávateľa a domáceho zamestnávateľa.

Inšpektoráty práce na základe nových kompetencií vykonávajú dozor nad dodržiavaním povinností hosťujúceho a domáceho zamestnávateľa pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb. Kontrola dodržiavania uvedených podmienok vyslania a možnosť vymáhania pokút za ich porušenie aj cezhranične je novým zákonným opatrením na zamedzenie sociálneho dampingu a pracovného vykorisťovania vyslaných zamestnancov.

V novele Zákonníka práce bolo ustanovené oprávnenie hosťujúceho zamestnanca, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním podmienok vyslania na územie SR, podať podnet priamo alebo prostredníctvom zástupcov zamestnancov na príslušný orgán inšpekcie práce alebo sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany. V novele sa ďalej stanovilo, že hosťujúci zamestnanec, ktorému hosťujúci zamestnávateľ pri vyslaní neposkytol splatnú mzdu v nárokovej výške alebo jej časť, má právo domáhať sa ich vyplatenia u fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá je dodávateľom služby na území SR, ktorej priamym subdodávateľom je hosťujúci zamestnávateľ. Dodávateľ služby je povinný poskytnúť hosťujúcemu zamestnancovi splatnú mzdu alebo jej časť v sume, v ktorej nebola vyplatená, do 15 dní od doručenia žiadosti hosťujúceho zamestnanca po odpočítaní zrážok, ktoré by zo mzdy vykonal hosťujúci zamestnávateľ, ak by splatnú mzdu poskytol.

Obdobne sa postupuje pri vyslaní formou dočasného pridelenia. Pri dočasnom pridelení má hosťujúci zamestnanec v zmysle novely nárok na mzdu najmenej rovnako priaznivú ako patrí porovnateľnému zamestnancovi užívateľského zamestnávateľa. Povinnosť poskytnúť túto mzdu alebo rozdiel medzi mzdou porovnateľného zamestnanca užívateľského zamestnávateľa a mzdou, ktorú zamestnanec poskytol hosťujúci zamestnávateľ prechádza (po vykonaní zákonných zrážok zo mzdy) na užívateľského zamestnávateľa. Ten je povinný splniť si svoju povinnosť do 15 dní od výplatného termínu dohodnutého medzi hosťujúcim zamestnávateľom a dočasne prideleným zamestnancom.

92 Informácie poskytl MPSVR SR.

93 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

3.4 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie

Uznesením vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bolo MPSVR SR určené za spolugestora vytvorenia a spravovania informačného internetového portálu – ako komplexného a aktuálneho zdroja informácií o integrácii cudzincov v SR. Od januára 2016 je portál dostupný na webovej stránke MPSVR SR v sekcii „Integrácia cudzincov“. Na stránke boli vytvorené štyri hlavné sekcie – *oblasť vstupu a pobytu, bývania, zamestnania a vzdelávania*. Uvedený portál je priebežne aktualizovaný v spolupráci s ostatnými zodpovednými rezortmi.⁹⁴

3.5 Vízová politika a správa schengenského priestoru

3.5.1 Vízová politika

Z pohľadu ÚHCP P PZ (vydávanie víz na hraniciach a predlžovanie víz) nenastal vo vykonávaní príslušných ustanovení vízového kódexu žiaden vývoj a neplánujú sa ani žiadne zmeny. VIS je plne implementovaný vo všetkých regiónoch. Pri všetkých žiadostiach o udelenie víz sa teda odoberajú aj biometrické údaje (odtlačky prstov a fotografia tváre). Odtlačky prstov sa neodoberajú len vo výnimočných prípadoch, ktoré sú presne vymedzené vo vízovom kódexe. SR úspešne ukončila medzinárodné testovanie mechanizmu VIS Mail II, ktorý bol 20. januára 2016 uvedený do prevádzky.⁹⁶

Všetky víza sa v SR vydávajú s biometrickými údajmi, pričom počet vydaných víz v roku 2016 bol 63 553 (pozri **tabuľku 3** v prílohe). Konzulárne úrady pri podávaní žiadosti povinne snímajú fotografiu žiadateľa a odoberajú odtlačky prstov v súlade s ustanoveniami schengenského vízového kódexu. Táto prax sa uplatňuje aj vo vzťahu k národným vízom typu „D“, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia zákona o pobyte cudzincov.⁹⁷

3.5.2 Správa schengenského priestoru

V roku 2016 sa pokračovalo v plnení úloh vyplývajúcich z *Národného plánu riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2015 až 2018*.⁹⁸

SR sa aj v roku 2016 aktívne zapájala do činností agentúry Frontex vysielaním policajtov a poskytovaním technických prostriedkov do spoločných operácií.⁹⁹

Predsedníctvo SR v Rade EÚ

Počas slovenského predsedníctva bolo vydané Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii¹⁰⁰, ktoré sa počas slovenského pred-

94 Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/> (citované 22.1.2017).

95 Informácie poskytl MPSVR SR.

96 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

97 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

98 Bližšie informácie o národnom pláne riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018 sa nachádzajú v minuloročnej štúdii.

99 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

100 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1624 zo 14. septembra 2016 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES.

sedníctva začalo aj vykonávať.

Slovenské predsedníctvo dosiahlo politickú zhodu o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399¹⁰¹, pokiaľ ide o posilnenie kontrol na vonkajších hraniciach s použitím príslušných databáz.

Slovenské predsedníctvo pracovalo aj na rýchlym dosiahnutí pozície Rady k návrhu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorým sa zriaďuje systém vstup/výstup (EES)¹⁰².

Počas slovenského predsedníctva bolo taktiež začaté prvé čítanie návrhu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorým sa zriaďuje európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS).^{103, 104}

Medzinárodná ochrana

V roku 2016 Slovensko zaznamenalo historicky najnižší počet žiadostí o azyl. Novelizácia Správneho súdneho poriadku viedla k niekoľkým legislatívnym zmenám v oblasti medzinárodnej ochrany vrátane zavedenia kasačnej sťažnosti a opätovného zavedenia možnosti právneho zastupovania žiadateľov o udelenie azylu mimovládnu organizáciou. Významným dôsledkom tejto rekonštrukcie procesného práva je skutočnosť, že rozhodnutie Ministerstva vnútra SR v konaní o azyle sa okamihom jeho oznámenia považuje za právoplatné.

V roku 2016 Slovensko začalo realizovať relokácie žiadateľov o azyl z iných ČŠ EÚ, pričom do konca roka prišlo v rámci tohto mechanizmu na územie SR 9 osôb pôvodom zo Sýrie. SR pokračovala aj v humanitárnych transferoch utečencov a osôb pod ochranou UNHCR cez svoje územie do krajín trvalého presídlenia, ako aj v poskytovaní ubytovacích kapacít rakúskym žiadateľom o azyl vo svojom tábore v Gabčíkove.

4.1 Štatistiky a trendy

Počet žiadostí o azyl je na Slovensku dlhodobou nízkou. Od vstupu SR do schengenskej zóny koncom roka 2007 nepresiahol počet žiadostí jeden tisíc, pričom pokračuje klesajúci trend¹⁰⁵.

¹⁰¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc).

¹⁰² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorým sa zriaďuje systém vstup/výstup (EES) na zaznamenávanie údajov o vstupe a výstupe a odopretí vstupu v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín prekračujúcich vonkajšie hranice ČŠ EÚ a ktorým sa stanovujú podmienky prístupu do systému vstup/výstup na účely presadzovania práva a ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 767/2008 a nariadenie (EÚ) č. 1077/2011 a návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399, pokiaľ ide o používanie systému vstup/výstup.

¹⁰³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorým sa zriaďuje európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 515/2014, (EÚ) 2016/399, (EÚ) 2016/794 a (EÚ) 2016/1624.

¹⁰⁴ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

¹⁰⁵ V roku 2007 bolo podaných 2 642 žiadostí o azyl, v roku 2008 došlo k poklesu na 909 žiadostí, v roku 2012 SR evidovala 732 žiadostí o azyl, v roku 2013 bolo podaných 441 žiadostí, v roku 2014 bolo podaných 331 a 330 žiadostí o azyl v roku 2015. Medzi 330 žiadateľmi o azyl sa nachádza aj 149 žiadostí utečencov z Iraku, ktorým SR poskytla pomoc v rámci ad hoc humanitárneho prijatia koncom roka 2015.

V roku 2016 bol od vzniku SR podaný historicky najnižší počet žiadostí o azyl (146)¹⁰⁶, z čoho bolo 99 prvých žiadostí. SR udelila 167 azylov (vrátane 149 azylov, ktoré SR udelila presídleným utečencom z Iraku v rámci ad hoc humanitárneho prijatia koncom roka 2015) a 12 doplnkových ochrán, v 35 prípadoch rozhodla o zastavení konania, v 29 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 13 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľov o azyl patrili aj v roku 2016 žiadatelia z Ukrajiny (25), Afganistanu (16), Iraku (14) a Sýrie (14). Pokračujúci trend poklesu počtu žiadostí SR zaznamenala pri žiadateľoch zo Somálska. V roku 2012 bolo 222 žiadateľov zo Somálska, v roku 2013 ich počet klesol na 57, v roku 2014 na 19, v roku 2015 boli evidovaní 4 a v roku 2016 len 6 žiadatelia o azyl zo Somálska.^{107, 108}

4.2 Spoločný európsky azylový systém (CEAS) a legislatívne zmeny

Legislatívne zmeny

Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok („Správny súdny poriadok“), ktorý priniesol niekoľko legislatívnych zmien taktiež v oblasti azylu.¹⁰⁹ V súvislosti so Správnym súdnym poriadkom bol prijatý aj zákon č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, ktorým sa v článku LXXIX novelizoval zákon o azyle, a ktorý nadobudol účinnosť tým istým dňom. Podľa novej koncepcie Správneho súdneho poriadku nebudú správne sudy rozhodovať o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej správy. Dôležitou zmenou v dôsledku rekonštrukcie procesného práva je skutočnosť, že rozhodnutie Ministerstva vnútra SR v konaní o azyle sa okamihom jeho oznámenia považuje za právoplatné.¹¹⁰

Ďalšími legislatívnymi zmenami, ktoré nastali v dôsledku prijatia Správneho súdneho poriadku sú napríklad:

- oprávnenia prokurátora (§ 45 a nasl.), medzi ktoré patrí aj oprávnenie podať správnu žalobu, resp. kasačnú sťažnosť aj v azylových veciach, ak proti rozhodnutiu podal protest, ktorému nebolo vyhovené,
- možnosť právneho zastúpenia pre žiadateľov o udelenie azylu mimovládnu organizáciou, ktorá poskytuje právnu pomoc cudzincom, pričom za takúto mimovládnu organizáciu je oprávnený konať jej poverený zamestnanec alebo člen, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- orgán verejnej správy je v prípade zrušujúceho rozsudku viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil správny súd v zrušujúcom rozsudku a v prípade, ak v ďalšom konaní orgán verejnej správy nebude rešpektovať právny názor správneho súdu a správny súd opätovne zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy z toho istého dôvodu, môže správny súd i bez návrhu v zrušujúcom rozsudku uložiť orgánu verejnej správy pokutu,
- sudy pri preskúvaní azylových vecí nie sú viazané rozsahom a dôvodmi žaloby podanej žiadateľom o udelenie azylu (§ 134 ods. 2),

¹⁰⁶ Zdroj: <https://dennikn.sk/666115/eurostat-na-slovensku-ziada-najmenej-cudzincov-o-azyl-z-celej-unie/?ref=box0> (citované 14.3.2017).

¹⁰⁷ Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2016. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 22.1.2017).

¹⁰⁸ Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2015. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 22.1.2017).

¹⁰⁹ Zmeny v Správnom súdnom poriadku majú vplyv aj na konanie o zaistení a konanie o administratívnom vyhostení.

¹¹⁰ Informácie poskytol MÚ MV SR.

- pre správny súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania jeho rozhodnutia (§ 135 ods. 2), okrem dôvodov vymedzených v zákone (§ 191 ods. 1) bude preto môcť zrušiť napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie aj z dôvodu, že dospel k záveru, že od jeho vydania došlo k podstatnej zmene okolností veci (obdobné ustanovenie obsahoval už Občiansky súdny poriadok),
- v oblasti preskúvania rozhodnutia sa v rámci správneho súdnictva zaviedli nové inštitúty ako napr. osobitný typ správnej žaloby vo veci azylu, t. j. kasačná sťažnosť. Podaním správnej žaloby sa možno domáhať preskúmania rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy vydaného vo veciach týkajúcich sa azylu, doplnkovej ochrany, dočasného útočiska a odovzdania do iného štátu. S podaním správnej žaloby je spojená možnosť podať návrh na priznanie odkladného účinku v prípadoch tých rozhodnutí, ktorým zákon o azyle nepriznáva automatický odkladný účinok. Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu, pričom v nej nie je možné uplatňovať nové skutočnosti a dôkazy okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podanej kasačnej sťažnosti.

Predmetnou novelou zákona o azyle sa okrem iného novelizovalo aj ustanovenie § 2 písm. h) zákona o azyle, podľa ktorého je žiadateľom cudzinec aj

1. počas lehoty na podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu okrem rozhodnutia o zastavení konania o udelenie azylu a počas konania o tejto správnej žalobe,
2. počas lehoty na podanie kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu okrem rozhodnutia o zastavení konania o udelenie azylu a počas konania o tejto kasačnej sťažnosti.¹¹¹

Azylové konanie

Tak ako v predchádzajúcich obdobiach je žiadateľ o udelenie azylu o svojich právach a povinnostiach poučený ešte pred začatím konania o udelenie azylu. Ako sa uvádza v predchádzajúcej časti (Legislatívne zmeny), v roku 2016 došlo v dôsledku prijatia Správneho súdneho poriadku k legislatívnej zmene v oblasti právneho zastupovania žiadateľov o udelenie azylu. Predmetnou legislatívnou zmenou sa opätovne zavádza možnosť právneho zastupovania mimovládnu organizáciou, ktorá poskytuje pomoc cudzincom, pričom za takúto mimovládnu organizáciu je oprávnený konať poverený zamestnanec alebo člen, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.^{112, 113}

Dublinské konanie a transfery

K 31. decembru 2016 vykonalo Dublinské stredisko všetky potrebné úkony v súvislosti s 205 prijatými žiadosťami o určenie zodpovednosti za posúdenie žiadosti o udelenie azylu od ČŠ uplatňujúcich dublinské nariadenie. V 27 prípadoch došlo aj k prevzatíu osôb. Dublinské stredisko zaslalo do iného ČŠ 330 žiadostí, a došlo k odovzdaniu 83 osôb do inej krajiny, ktorá sa stala príslušná na azylové konanie.

V auguste 2016 bola úspešne inštalovaná nová verzia licencie pre systém Dublinet, ktorý je hlavným komunikačným prostriedkom pre tzv. dublinské prípady.

¹¹¹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹¹² Táto možnosť je podporená aj prostredníctvom projektu Ligy za ľudské práva, ktorý je financovaný z AMIF.

¹¹³ Informácie poskytol MÚ MV SR.

Hlavnou výzvou bolo v roku 2016 prerušenie realizácie transferov do Maďarska, ku ktorému došlo v polovici júna. Uvedené prerušenie spôsobilo, že v danom roku nebolo možné uskutočniť transfer takmer 100 osôb, za ktorých má v zmysle Dublinského nariadenia zodpovednosť Maďarsko.¹¹⁴

Bezpečné krajiny pôvodu

V porovnaní s rokom 2015 nedošlo k žiadnym zmenám.

Zamestnanec MÚ MV SR spolupracoval ako recenzent na správach ku krajinám Západného Balkánu spracovaných pod záštitou EASO a navrhnutých do spoločného zoznamu EÚ týkajúceho sa bezpečných krajín pôvodu.¹¹⁵

Zraniteľné skupiny

V roku 2016 Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR aktualizovalo *Metodickú príručku k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov*.

Okrem toho boli prijaté aj tieto opatrenia:

- rozkaz riaditeľa Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru o realizácii úloh na zabezpečenie odporúčaní Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT) 28/2016 z 28. júla 2016.
- rozkaz riaditeľa Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru o harmonograme plnenia odporúčaní Výboru proti mučeniu 35/2016 z 5. decembra 2016

Návrat neúspešných žiadateľov o azyl

V porovnaní s rokom 2015 nenastali žiadne zmeny.

Relokácie (premiestnenia) v rámci EÚ

V roku 2016 vydal MÚ MV SR tri prísľuby relokácie („pledges“), a to v máji, auguste a v októbri, pričom každý sa týkal 10 osôb. K 31. decembru 2016 boli splnené dva prísľuby a na územie SR prišlo 9 osôb (3 matky a 6 maloletých osôb pôvodom zo Sýrie) (pozri **tabuľku 7** v prílohe).

Dňa 4. januára 2017 slovenská strana akceptovala všetkých 10 osôb v rámci posledného, tretieho prísľubu (3 ženy a 7 maloletých). V súčasnosti sa čaká na súhlas osôb s relokáciou na územie SR.

Spolupráca s tretími krajinami

Vo februári 2016 sa zamestnanec MÚ MV SR zúčastnil na misii v Macedónsku, ktorá sa zameriavala na prípravu projektu na podporu Macedónska pri zvládaní migračných tlakov. Misia sa realizovala v rámci spolupráce krajín V4.

¹¹⁴ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹¹⁵ Informácie poskytol MÚ MV SR.

Predsedníctvo SR v Rade EÚ

V apríli 2016 vydala Európska komisia oznámenie „Smerom k reforme spoločného azylového systému a zlepšeniu možností legálnej migrácie do Európy“¹¹⁶, v ktorom predstavila návrh hlavných systematických zmien potrebných k vytvoreniu humánneho, spravodlivého a účinného spoločného európskeho azylového systému (CEAS) v čase normálnej migrácie, ako aj v období vysokého migračného tlaku. Rovnako v ňom predstavila návrh súboru opatrení na zabezpečenie lepšieho riadenia legálnej migrácie. Na základe tohto koncepčného materiálu pripravila dva balíky legislatívnych návrhov. Prvý balík obsahoval návrhy nariadení Dublin, EURODAC a novo navrhovanej Agentúry EÚ pre azyl. Druhý balík legislatívnych návrhov obsahoval návrh kvalifikačného a procedurálneho nariadenia a revíziu prijímacej smernice a jeho cieľom bolo dokončiť reformu CEAS pomocou väčšej harmonizácie spoločných postupov, noriem a prijímacích podmienok, ako aj zblížením práv poskytnutých osobám s udelenou medzinárodnou ochranou. Okrem toho bol v rámci druhého balíka predstavený návrh presídľovacej schémy, ktorá spočíva vo vytvorení jednotného presídľovacieho rámca so spoločnými postupmi presídľovania.

Postupne boli tieto návrhy predmetom rokovaní Pracovnej skupiny Rady EÚ pre azyl (AWP), pričom počas slovenského predsedníctva sa táto pracovná skupina venovala iba týmto návrhom. Slovenské predsedníctvo zvolilo tzv. 3-zložkový prístup rokovaní o týchto návrhoch (tzv. 3-track approach) a zameriavalo sa primárne na návrhy, pri ktorých bolo možné viesť konštruktívnu diskusiu a dosiahnuť v nich výrazný posun. Takto sa podarilo dosiahnuť čiastočný všeobecný prístup Rady pri návrhoch o nariadení EURODAC a agentúry pre azyl. Následne začnú rokovania s Európskym parlamentom o týchto 2 návrhoch, avšak už pod vedením maltského predsedníctva. Súbežne prebiehala práca na ostatných návrhoch.

4.2.1 Národná a európska jurisprudencia

V roku 2016 nebolo v oblasti národnej jurisprudencie vydané zásadné rozhodnutia, ktoré by mali dosah na politiky v tejto oblasti. Pokiaľ ide o rozhodnutie Súdneho dvora EÚ, MV SR prihladá na judikatúru Súdneho dvora EÚ v aplikačnej praxi, neboli však prijaté žiadne osobitné politiky.

4.2.2 Efektívnosť a kvalita azylového systému

Migračný úrad MV SR v roku 2016 nevykonal zásadné zmeny v oblasti efektívnosti a kvality azylového systému. Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2016 vychádzal zo zaužívaného systému FDQ (*Further Developing Quality*), ktorý bol v predchádzajúcich rokoch vypracovaný v spolupráci s UNHCR¹¹⁷.

¹¹⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade „Smerom k reforme spoločného európskeho azylového systému a zlepšeniu možností legálnej migrácie do Európy“ [COM(2016) 197 final].

¹¹⁷ Systém bol v prvej fáze zameraný na zlepšenie kvality azylového rozhodovacieho procesu a zavedenie hodnotiaceho mechanizmu. V druhej fáze sa vykonalo ciele monitorovanie prípravy rozhodovateľov, monitorovanie pohovorov a v konečnom dôsledku aj písomných rozhodnutí v predmetných žiadostiach o medzinárodnú ochranu. Hlavné ciele monitorovania rozhodnutí boli tieto: i) urýchlené posúdenie neopodstatnených, neprípustných a opakovaných žiadostí resp. posúdenie, či v takýchto prípadoch nedošlo k zbytočným a neopodstatneným prietahom, ii) objektívne posúdenie veku a zisťovanie totožnosti žiadateľov vrátane posúdenia kostného veku, odborného vyjadrenia, znaleckého posudku, jazykovej analýzy, overenia cestovného pasu alebo iných dokladov totožnosti odborným pracoviskom OCP alebo aj Kriministickým a expertíznym ústavom PZ, iii) komplexná analýza a vyhodnotenie „prenasledovania“ v zmysle § 8 zákona o azyle, iv) komplexná analýza a vyhodnotenie „vážneho bezprávia“ v zmysle § 2 písm. f) zákona o azyle.

4.2.3 Výzvy národného azylového systému

Migračný úrad MV SR za rok 2016, mimo súdneho preskúmania rozhodnutí, neviduje žiadnu kritiku tretích strán vo vzťahu k národnému azylovému systému, z ktorej by vyplynula potreba prijatia adekvátnych opatrení na nápravu.

4.3 Spolupráca s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO)

SR v roku 2016 neprijala žiadnu pomoc zo strany EASO.

Azylové podporné tímy

Zamestnanci MÚ MV SR sa napriek limitovaným personálnym zdrojom a berúc do úvahy aj slovenské predsedníctvo v druhom polroku 2016 aktívne zapojili do viacerých aktivít vykonávaných pod záštitou EASO. Na jednej strane touto formou Slovenská republika prejavuje svoju solidaritu a na strane druhej získava nové prospešné skúsenosti. Konkrétne išlo o tieto činnosti:

K 31. decembru 2016 sa migračný úrad zúčastnil na činnosti tzv. azylových podporných tímov (*asylum support teams – AST*) pôsobiacich v Grécku prípadne v Taliansku, spolu na 7 vyslaniach v priemernej dĺžke 6 týždňov na jedno vyslanie. Konkrétne išlo o tieto vyslania expertov MÚ MV SR v rámci podporných tímov EASO:¹¹⁸

- 12. január – 13. február 2016, Lesbos (Grécko), podpora monitorovania poskytovania služieb a zlepšovanie kapacity prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu (7. výzva)
- 17. január – 13. február 2016, Rím (Taliansko), podpora pri riešení odchádzajúcich dublinských žiadostí v prípadoch relokácie (1. výzva)
- 24. február – 25. marec 2016, Lesbos (Grécko), druhé vyslanie v rámci 7. výzvy
- 16. máj – 24. jún 2016, Bari, (Taliansko), podpora pri registrácii žiadateľov o medzinárodnú ochranu v kontexte procesu relokácií (5. výzva)
- 5. september – 4. november 2016, Atény (Grécko), podpora procesu registrácií
- 12. september – 4. november 2016, Bari (Taliansko), podpora pri registrácii žiadateľov o medzinárodnú ochranu v kontexte procesu relokácií
- 3. december – 31. december 2016, Taranto (Taliansko), podpora pri poskytovaní relevantných informácií potenciálnym žiadateľom o medzinárodnú ochranu¹¹⁹

V roku 2017 sa MÚ MV SR plánuje ešte intenzívnejšie zapojiť do azylových podporných tímov. K 9. januáru 2016 boli potvrdené tri vyslania slovenských národných expertov do azylových podporných tímov, a to do Atén na obdobie 16. január – 10. marec 2017 na podporu pri poskytovaní informácií potenciálnym kandidátom na relokáciu vrátane ich úplnej registrácie a do Ríma na obdobie 23. január – 17. február a na obdobie 20. február – 31. marec 2017 na podporu so spracovaním dublinských žiadostí na prevzatie žiadateľov v kontexte procesu relokácií.¹²⁰

¹¹⁸ Údaje platné k 12.10.2016.

¹¹⁹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹²⁰ Informácie poskytol MÚ MV SR.

Tréningy

V roku 2016 zamestnanec MÚ MV SR pôsobil ako školiteľ pre modul *Inklúzia* na školení v Grécku.

V roku 2016 boli ako národní tréneri vyškolení 3 zamestnanci EASO (2 pre modul *Exklúzia* a 1 pre modul *Inklúzia*). Realizoval sa jeden národný tréning pre modul COI (country of origin information – informácie o krajine pôvodu), na ktorom sa zúčastnilo 11 účastníkov.

Od februára 2016 bol do EASO navyše vyslaný aj ďalší (v poradí už druhý) národný expert (tzv. seconded national expert), ktorý aktuálne pôsobí na úseku operatívnej podpory ČŠ.¹²¹

Tvorba spoločných praktických nástrojov

Pokiaľ ide o informácie o krajinách pôvodu, v roku 2016 sa jednotliví zamestnanci MÚ MV SR podieľali na aktualizácii správy o bezpečnostnej situácii v Afganistane (ako výskumník); na vypracovaní komplexnej správy o Somálsku (ako spoluautor); na príprave správy o krajinách pôvodu v rámci tzv. západného Balkánu (ako recenzent); na príprave tzv. nástroja na overenie pôvodu (*Origin Verification Tool*) pre Sýriu (ako spoluautor). V nadväznosti na dohodu medzi EÚ a Tureckom z 18. marca 2016 sa MÚ MV SR ďalej podieľal aj na tzv. zrýchlených dopytoch (*fast track queries*) o Turecku. t. j. na projekte, ktorý spočíva v operatívnom vypracovaní odpovedí na ad hoc dopyty o Turecku na účel podpory konania o prípustnosti žiadostí o azyl v Grécku.

4.4 Solidarita v rámci EÚ vrátane relokácií

4.4.1 Podpora národných azylových systémov

Na základe memoranda o porozumení medzi SR a Rakúskom z roku 2015 SR pokračovala v poskytovaní ubytovacích kapacít rakúskym žiadateľom o azyl vo svojom tábore v Gabčíkove. SR poskytla dočasné ubytovanie približne 1 220 žiadateľom o medzinárodnú ochranu v Rakúskej republike. Rakúsko pri viacerých príležitostiach (a na rôznych úrovniach) ocenilo poskytnutú pomoc pri zabezpečovaní ubytovacích kapacít pre žiadateľov o azyl.

Expert MÚ MV SR bol v januári 2016 vyslaný do Grécka, kde pôsobil ako národný školiteľ EASO zabezpečujúci školenie organizované EASO pre zamestnancov Gréckej azylovej služby k EASO modulu *Inklúzia*.

Od februára 2016 bola expertka MÚ MV SR sekondovaná do EASO na obdobie jedného roka s možnosťou predĺženia.

V priebehu roku 2016 SR poskytovala opakovane svojich expertov pre potreby EASO, najmä v súvislosti so zabezpečením činností a chodu tzv. hotspots. Títo experti pôsobili v štátoch, ktoré boli vystavené vysokému migračnému tlaku, t. j. v Taliansku a v Grécku. SR poskytla expertov prostredníctvom 8 vyslaní.

¹²¹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

V zhrnutí možno uviesť, že SR v 2016 zúčastnila na:

- činnosti azylových podporných tímov; pre viac informácií pozri podkapitolu 4.3,
- ďalších aktivítach pod záštitou EASO organizovaných v Taliansku a Grécku; pre viac informácií pozri podkapitolu 4.3,
- hodnotiacej misii v Taliansku, ktorá bola zameraná na posúdenie efektivity implementácie operačného plánu pre Taliansko. Misia okrem iného potvrdila opodstatnenosť podpory v danej krajine, ako aj pridanú hodnotu takýchto aktivít.¹²²

V týchto aktivitách plánuje SR pokračovať aj v nasledujúcom roku.

Predsedníctvo SR v Rade EÚ

V rámci svojho predsedníctva SR predstavila koncept tzv. efektívnej (resp. flexibilnej) solidarity, ktorý bol podkladom pre ďalšiu diskusiu na úrovni EÚ. Koncept bol prvýkrát načrtnutý v *Bratislavskej deklarácii* prijatej na neformálnom samite lídrov 27 krajín EÚ v septembri 2016 a opiera sa o tri piliere^{123, 124}. Koncept vychádza zo zásady, že v prípade nárastu počtu prichádzajúcich migrantov by si všetky ČŠ mali deliť bremeno migračnej krízy (napr. vysielaním expertov na pomoc pri azylovom konaní či ochrane hraníc; poskytnutím finančnej, materiálnej či technickej pomoci alebo už spomínaným poskytovaním voľných ubytovacích kapacít) a znášať takýto nápor v rámci predvídateľného rámca, berúc pritom do úvahy možnosti a kapacity každého ČŠ.¹²⁵

4.4.2 Relokácie

Na základe rozhodnutia Rady (EÚ) 2015/1523 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka¹²⁶ (tzv. prvé relokačné rozhodnutie) sa SR dobrovoľne zaviazala prijať 100 osôb. V súlade s týmto rozhodnutím poskytla SR v máji 2016 prísľub („pledge“) na relokáciu prvých 10 osôb z Grécka, pričom sa rozhodla pomôcť zraniteľným skupinám, najmä osamelým ženám s deťmi. Ako podmienku si SR stanovila, že prijme iba osoby s platnými dokladmi, keďže osoby bez platných cestovných dokladov nevie spoľahlivo preveriť. V auguste 2016 boli z Grécka prijaté prvé 3 osoby, ktorým bol udelený azyl z humanitných dôvodov. Následne SR podala postupne ďalšie 2 prísľuby na relokáciu, v rámci ktorých prijala ďalších 6 osôb z Grécka. Aj im bol udelený azyl z humanitných dôvodov (pozri **tabuľku 7** v prílohe). V oboch prípadoch išlo o prísľub na 10 osôb za rovnakých podmienok (osamelé matky s deťmi).

Rovnako sa bude postupovať aj v roku 2017, v ktorom boli zatiaľ relokované 4 osoby.

122 Informácie poskytol MÚ MV SR.

123 1. Zlepšenie aktuálneho systému za štandardných okolností. Za podmienok, keď nedochádza k nadmernému zataženiu ČŠ v dôsledku migračných tokov, by sa pracovalo na základe súčasného dublinského systému, ktorý je však potrebné zreformovať podľa aktuálneho návrhu EK. 2. Zavedenie mechanizmu príspevkov, „na mieru“ v prípade zhoršujúcich sa podmienok. V prípade veľkého zataženia azylových systémov jednotlivých ČŠ v dôsledku vysokého počtu prichádzajúcich osôb je potrebné uplatniť „zložku solidarity“, pričom táto môže mať rôzne formy.

3. Zavedenie výnimočného krízového mechanizmu v prípade mimoriadnych okolností. Ide o prípady výnimočne vysokého počtu príchodov vedúceho k destabilizácii spoločného azylového systému a vyžadujúceho si osobitnú a kolektívnu odpoveď. V takomto prípade má Európska rada rozhodnúť o dodatočných podporných opatreniach, a to na dobrovoľnej báze.

124 Dostupné na: <https://euractiv.sk/clanky/bratislavsky-summit-eu/bratislavsky-summit-pridu-lidri-s-novou-viziou-pre-eu27-priebezne-aktualizujeme/> (citované 14.2.2017).

125 Informácie poskytol MZVaEZ SR a OZVaEZ KMV.

126 Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1523 zo 14. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka.

V tejto oblasti SR úzko spolupracovala s gréckymi partnermi a EASO. Viac informácií o realizovaných realokáciách sa uvádza v podkapitole 4.2, časti Relokácie (premiestnenia) v rámci EÚ.

Okrem uvedeného sa dvaja zamestnanci MÚ vymenovaní ako styční dôstojníci pre relokácie (z Grécka a z Talianska) pravidelne zúčastňovali na rokovaníach organizovaných EK a EASO k danej téme.

Nerealizovali sa žiadne iné relokácie na základe bilaterálnej dohody.¹²⁷

4.5 Podpora externej dimenzie vrátane presídľovania

4.5.1 Presídľovanie

Slovensko pokračuje v realizácii humanitárnych transferov prostredníctvom Núdzového tranzitného centra v Humennom (*Emergency Transit Centre – ETC*), ktoré vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009 (pozri **tabuľku 8** v prílohe).¹²⁸ V roku 2016 bolo do ETC v Humennom prepravených 156 utečencov a do USA bolo presídlených 196 utečencov, ktorí prišli do centra v rokoch 2015 a 2016. Veľkú väčšinu prijatých aj presídlených utečencov tvorili v roku 2016 Somálčania, zvyšní utečenci boli zo Sudánu alebo Etiópie. Išlo prevažne o rodiny s malými deťmi, ktoré boli nútené opustiť svoje domovy pre pretrvávajúce konflikty a nepokoje a ktorých návrat domov nebol možný.¹²⁹

V roku 2016 pokračovala integrácia osôb, ktoré na Slovensko prišli v decembri 2015 v rámci humanitárneho prijatia 149 osôb z Iraku.¹³⁰

4.5.2 Zvyšovanie kapacít tretích krajín prvého azylu

SR v roku 2016 nevykonávala žiadne aktivity v oblasti zvyšovania kapacít tretích krajín, ktoré sú krajinami prvého azylu. MÚ MV SR sa aj vzhľadom na slovenské predsedníctvo v druhom polroku nepodieľal na projektoch priamo v tretích krajinách so zameraním na zvyšovanie kapacít. V roku 2017 sa MÚ MV SR bude zapájať do projektov v závislosti od cieľovej krajiny a dostupnosti expertov.¹³¹

127 Informácie poskytol MÚ MV SR.

128 Informácie poskytol MÚ MV SR.

129 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/847-iom-activities-and-achievements-2016> (citované 14.2.2017).

130 Informácie poskytol MÚ MV SR.

131 Informácie poskytol MÚ MV SR.

05

Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V roku 2016 SR neprijala legislatívne úpravy, ktoré by sa týkali MBS alebo iných zraniteľných skupín migrantov. ÚPSVaR však pripravilo niekoľko aplikačných a metodických príručiek, ktorými usmerňuje činnosť orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri starostlivosti o MBS. Počet evidovaných MBS na Slovensku bol aj v roku 2016 nízky. Pretrvávajúcim problémom v starostlivosti o MBS sú ich úteky. V súčasnosti sa preto pripravuje podrobnejšia analýza tohto problému.

5.1 Maloletí bez sprievodu

Štatistiky a trendy

Slovensko ani v roku 2016 nevidovalo výrazný nárast počtu MBS (pozri **tabuľku 9** v prílohe). Pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a pri neoprávnenom pobyte bolo v SR zadržaných celkovo 23 MBS, z ktorých polovica mala štátnu príslušnosť Afganistanu.¹³² Orgány SPODaSK v tomto roku evidovali celkovo 36 MBS, väčšinou mužského pohlavia, z ktorých bolo 33 MBS umiestnených v detskom domove pre MBS Dľaň v Medzilaborciach.¹³³

¹³² Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie 2016 (2017). ÚHCP P PZ, Bratislava. Dostupné na: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/uhcp/rocnky/rok_2016/2016-rocenka-UHCP-SK.pdf (citované 3.2.2017).

¹³³ Informácie poskytl MPSVR SR.

V roku 2016 požiadali o azyl 2 MBS v porovnaní s 3 prípadmi v roku 2015, 11 prípadmi v roku 2014¹³⁴ a 5 prípadmi v roku 2013¹³⁵. Pri MBS, ktorí nežiadali o azyl, došlo k poklesu zo 68 v roku 2013¹³⁶ na 10 v roku 2014¹³⁷, 23 v roku 2015 a 31 v roku 2016 (pozri **tabuľku 9** v Prílohe). Jednému MBS bol udelený azyl, dieťaťu poskytuje starostlivosť profesionálna rodina. V roku 2016 poskytoval detský domov v Medzilaborciach starostlivosť najmä MBS z Afganistanu (14 MBS), Rumunska (4 MBS), Nepálu (3 MBS) a Sýrie (3 MBS). K 10. januáru 2017 je v detskom domove Dľaň Medzilaborce umiestnených 7 MBS, z toho 1 dievča.¹³⁸

Pretrvávajúcim problémom v starostlivosti o MBS sú ich úteky. V roku 2016 neoprávnenne opustilo zariadenie na výkon rozhodnutia súdu, t. j. detský domov pre MBS, celkovo 19 MBS. Z tohto dôvodu sa v rámci kontraktu medzi MPSVR SR a Inštitútom pre výskum práce a rodiny realizuje výskumná úloha Identifikácia príčin úteku maloletých bez sprievodu, ktorej cieľom je analyzovať príčiny útekov MBS, navrhnúť a prijať opatrenia na ich elimináciu a predchádzanie.¹³⁹

Politiky, legislatíva a opatrenia

V roku 2016 Slovensko neprijalo žiadnu novú legislatívu v oblasti prijímania MBS alebo poskytovania starostlivosti MBS. V pripravovanej novele zákona o pobyte cudzincov¹⁴⁰ sa navrhuje, aby štátny príslušník tretej krajiny, ktorý o sebe vyhlási, že je MBS, bol povinný podrobiť sa lekárske-mu vyšetreniu na určenie jeho veku v prípade podozrenia, že ide o plnoletú osobu. Podľa súčasnej právnej úpravy sa vyšetreniu nemusela podrobiť iba osoba, ktorá bola zjavne maloletá.¹⁴¹

Okrem pravidelných pracovných stretnutí a metodických dní ÚPSVaR využíva na skvalitňovanie vykonávania opatrení SPODaSK metodické a aplikačné príručky. V oblasti starostlivosti o MBS bola v súvislosti s legislatívnymi zmenami spracovaná interná norma ÚPSVaR č. IN 105/2015 „*Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu*“, ktorá nadobudla účinnosť 15. decembra 2015. V tejto internej norme sa bližšie vymedzuje postup úradov práce pri vykonávaní opatrení SPODaSK pre MBS, ktorí sa nachádzajú na území SR.¹⁴² Na základe normy sa zjednotil postup orgánov SPODaSK v jednotlivých fázach poskytovania starostlivosti MBS v súlade s novelizáciou legislatívnych noriem, implementáciou medzinárodných dohôd v predmetnej oblasti a potrebami aplikačnej praxe. Nadväzuje na uvedenú internú normu ÚPSVaR v decembri 2015 vypracovalo „*Aplikačnú príručku k uplatňovaniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach prijímaných vo vzťahu k maloletým bez sprievodu*“. Metodická príručka je určená najmä orgánom SPODaSK, detským domovom a ďalším subjektom, ktoré poskytujú pomoc MBS.¹⁴³

¹³⁴ Zdroj: Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

¹³⁵ Zdroj: Bachtíková, Ulrichová (2014): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2013. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

¹³⁶ Informácie poskytl ÚPSVaR.

¹³⁷ Zdroj: Bachtíková, Ulrichová (2014): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2013. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

¹³⁸ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹³⁹ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁴⁰ Návrh novely zákona je momentálne v legislatívnom procese. Prijatie novely sa očakáva do mája 2017.

¹⁴¹ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

¹⁴² V tejto norme sa podrobnejšie upravujú činnosti úradov PSVaR pri vykonávaní opatrení SPODaSK pre MBS, ktorí sa nachádzajú na území SR. Zameriava sa najmä na úpravu postupov orgánu SPODaSK pri procese záchytu a identifikácie MBS, ochrane práv a právom chránených záujmov MBS, výkone neodkladných opatrení, umiestnenia do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, výkone funkcie opatrovníka/resp. poručníka, poskytovaní starostlivosti v detskom domove pre MBS, postupe pri vyhľadávaní a zlučovaní s rodinou, integrácii MBS do spoločnosti, spolupráci so zainteresovanými subjektmi a prijímaní trvalých riešení pre MBS.

¹⁴³ Informácie poskytl MPSVR SR.

Keďže MBS patria medzi zraniteľné skupiny ohrozené rizikom obchodovania s ľuďmi bol postup práce orgánov SPODaSK v oblasti práce s obeťmi obchodovania s ľuďmi vrátane MBS upravený v internej norme ÚPSVaR č. IN 085/2016 „*Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre obeť obchodovania s ľuďmi*“¹⁴⁴, ktorá je účinná od 1. novembra 2016.¹⁴⁵ V tejto norme sa zjednotili postupy a pravidlá spolupráce so zainteresovanými subjektmi pri identifikácii obchodovania s ľuďmi, poskytovaní pomoci, ochrany a podpory reálnym, resp. potenciálnym obeťmi obchodovania s ľuďmi.¹⁴⁶

Projekty

Pripravovaný národný projekt „*Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach sociálno-právnej ochrany dieťaťa a sociálnej kurately*“¹⁴⁷, ktorý bude zameraný na systémové riešenie komplexnej podpory integrácie cudzincov umiestnených v zariadeniach SPODaSK. Cieľom je podporiť plynulosť integrácie cudzincov, ktorí sa ocitli na území SR ako maloleté deti. Národným projektom by sa mala podporiť komplexná starostlivosť o MBS, ktorý je žiadateľom o udelenie azylu, ako aj predchádzanie sociálno-patologickým javom, ktoré sú príčinou sociálneho vylúčenia, a to najmä prostredníctvom kvantitatívneho a kvalitatívneho zvyšovania práce s dieťaťom.¹⁴⁸

Na podporu zvýšenia účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti vrátane účasti na trhu práce ÚPSVaR na nové programové obdobie vypracoval národný projekt „*Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach SPODaSK*“, ktorého realizácia sa predpokladá v rokoch 2017 – 2019. Aktivity projektu sa týkajú najmä zabezpečenia tlmočnických služieb, právneho poradenstva a právnej pomoci, personálneho a materiálno-technického zabezpečenia odbornej psychologickú, výchovnej a sociálnej starostlivosti pre MBS, rozšírenie výučby slovenského jazyka, získanie, resp. dokončenie primeraného vzdelania, uplatnenia sa na trhu práce, bývania a ďalších aspektov ovplyvňujúcich proces osamostatňovania sa mladých dospelých. Integrovanou súčasťou projektu sú aj opatrenia na podporu sociálnej a situačnej prevencie neoprávneného odchodu MBS z detského domova, ako aj vzdelávanie zamestnancov zariadení a orgánov SPODaSK v špecifických oblastiach práce s MBS (kultúrna mediácia, prevencia obchodovania s ľuďmi, určovanie najlepšieho záujmu dieťaťa a pod.).¹⁴⁹

Pomoc pre MBS umiestnených v Detskom domove Dľaň v Medzilaborciach sa zabezpečovala aj prostredníctvom už uvedeného projektu Ligy za ľudské práva „*Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6*“.¹⁵⁰

144 V norme sa vymedzujú postupy orgánu SPODaSK pri identifikácii indikátorov obchodovania s ľuďmi, spolupráci s orgánmi PZ a zmluvnými organizáciami MV pri pomoci obeťmi obchodovania s ľuďmi, podmienkach ich zaradenia do Programu podpory a ochrany podpory a ochrany obeťmi obchodovania s ľuďmi a ďalších aspektov vykonávania opatrení SPODaSK pre obeť, osobitne i vo vzťahu k MBS, ktorí patria k zraniteľným skupinám ohrozeným zvýšeným rizikom obchodovania s ľuďmi.

145 Informácie poskytol MPSVR SR.

146 Informácie poskytol MPSVR SR.

147 Projekt bude patriť pod prioritnú os 4 Sociálne začlenenie, investičnú prioritu 4.1 Aktívne začlenenie a pod špecifický cieľ 4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti vrátane trhu práce.

148 Informácie poskytol MPSVR SR.

149 Informácie poskytol MPSVR SR.

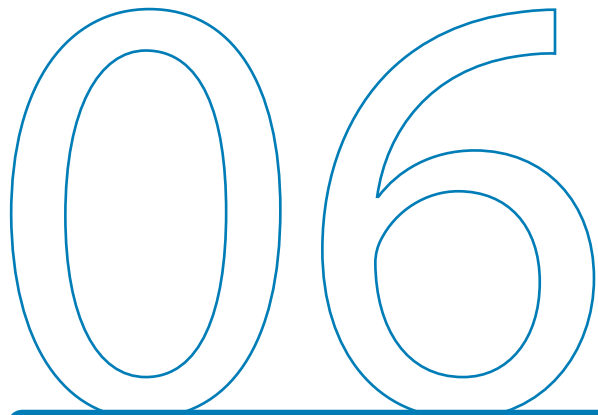
150 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny

V pripravovanej novele zákona o pobyte cudzincov¹⁵¹ sa z dôvodu zabezpečenia čo najvhodnejších podmienok pre zaistené osoby mladšie ako 18 rokov, ktoré sa spolu so svojimi rodičmi ocitli v ÚPZC, navrhuje explicitne v zákone ustanoviť: poskytovanie stravy maloletým päťkrát denne, zvýšenie počtu denných vychádzok, ktoré môžu v zariadení absolvovať, umožnenie prístupu k vzdelaniu najneskôr do troch mesiacov od zaistenia, pričom vzdelávanie osôb mladších ako 18 rokov sa už aj za súčasných podmienok vykonáva hneď, ako je to možné.¹⁵²

151 Návrh novely zákona je momentálne v legislatívnom procese. Prijatie novely sa očakáva do mája 2017.

152 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Integrácia

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2016 *Integračná politika SR*, na základe ktorej MPSVR SR vypracovalo druhú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2015*. SR tiež schválila *Akčný plán integračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2017 – 2018* a posunula termín vzniku štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou z 31. decembra 2016 na koniec roka 2017. Od 1. decembra 2016 došlo k zmene realizátora integračných služieb pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, pričom tieto služby sa začali poskytovať v rámci trojročného projektu.

6.1 Politiky a opatrenia

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2016 *Integračná politika SR*¹⁵³,¹⁵⁴, na základe ktorej MPSVR SR vypracovalo druhú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2015*¹⁵⁵,¹⁵⁶

153 Integračná politika SR bola schválená uznesením vlády SR č. 45 z 29. januára 2014 k Návrhu Integračnej politiky SR. Uznesenie ukladá ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny predkladať na rokovanie vlády SR súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR každoročne do 30. apríla počnúc rokom 2015.

154 Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/zameranie-integracnej-politiky-sr.html> (citované 21. 4. 2017).

155 Zdroj: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-200214?prefixFile=m_ (citované 3.2.2017).

156 Súhrnná správa obsahuje odpočty plnenia integračných opatrení za rok 2015 v rôznych oblastiach (samosprávne kraje, bývanie, kultúrna a spoločenská integrácia, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, zamestnanosť a sociálna ochrana, občianstvo SR, maloletí bez sprievodu).

Uznesením vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bol podpredseda vlády a minister vnútra SR poverený koordináciou štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v termíne do 31. decembra 2016, ktorý bol posunutý na 31. december 2017. Program by sa mal venovať trom prioritným oblastiam, a to bývaniu, vzdelávaniu a zamestnávaniu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.¹⁵⁷

V decembri 2016 bol schválený aj *Akčný plán integračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2017 – 2018*.¹⁵⁸ Nový akčný plán obsahuje ciele a úlohy, ktoré sú aktualizáciou už existujúcich opatrení a ich plnenie má priebežný charakter, ako aj nové, iniciatívne opatrenia navrhnuté jednotlivými organizačnými útvarmi ministerstva v nadväznosti na súčasnú situáciu v tejto oblasti. Jednotlivé opatrenia majú legislatívny charakter (napr. vypracovanie návrhu osobitného zákona o zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR, transpozícia smerníc EP a Rady do právneho poriadku SR), ako aj nelegislatívny charakter (implementačné opatrenia, mäkké opatrenia vo vzťahu k integrácii cudzincov)¹⁵⁹

V oblasti predpríchodových a popríchodových integračných opatrení MPSVR SR v rokoch 2017 – 2018 plánuje prípravu a distribúciu informačných materiálov pre orgány štátnej správy, úrady práce a orgány verejnej správy.¹⁶⁰

6.2 Integračné projekty

V roku 2016 boli integračné projekty na Slovensku realizované z fondu AMIF, ktorý bol schválený 29. júla 2015. Z prostriedkov ESF cez Sekciu fondov EÚ bol po prvýkrát podporený národný projekt súvisiaci s oblasťou migrácie a integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, a to projekt *Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach SPODaSK* (pozri podkapitolu 5.1, časť Projekty).

V roku 2016 sa v rámci fondu AMIF realizovali tieto projekty :

- projekt IOM *„Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza VIII)“*, ktorého hlavným cieľom bolo prispieť k efektívnej sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii cudzincov na Slovensku prostredníctvom poradenských, vzdelávacích a informačných služieb. Projekt tiež podporil spoluprácu medzi komunitami cudzincov a majoritnou spoločnosťou, vytváral priestor pre interkultúrny dialóg a zároveň podporoval komunitný život cudzincov.¹⁶¹ Kancelárie MIC v Bratislave a v Košiciach v roku 2016 poskytli 4 374 osobných, telefonických alebo e-mailových konzultácií 2 785 individuálnym klientom o hlavných oblastiach života na Slovensku, ako je pobyt, rodina, zamestnanie, podnikanie, vzdelávanie či občianstvo. V spolupráci so zástupcami komunít cudzincov počas terénnej práce poskytol poradenstvo ďalším 97 klientom. Klienti MIC pochádzali najmä z Ukrajiny, Ruskej federácie, Srbska, Indie, USA a Iránu. Informácie pre cudzincov o živote na Slovensku si v roku 2016 na webovej stránke www.mic.iom.sk vyhľadalo 43 126 záujemcov.¹⁶² Nový projekt bude pokračovať od začiatku januára 2017 s trvaním 3 rokov;
- projekt Ligy za ľudské práva *„Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6“*, ktorého hlavným cieľom

157 Informácie poskytlo MPSVR SR.

158 Dostupné na: <https://www.mpsvr.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/akcny-plan-integracnej-politiky-slovenskej-republiky-podmienkach-ministerstva-prace-socialnych-veci-rodiny-slovenskej-republiky-roky-2017-2018.pdf> (citované 14.2.2017).

159 Informácie poskytlo MPSVR SR.

160 Informácie poskytlo MPSVR SR.

161 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

162 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/847-iom-activities-and-achievements-2016> (citované 3.2.2017).

lom bolo poskytovanie právnej pomoci štátnym príslušníkom tretích krajín a maloletým bez sprievodu vrátane právnej on-line poradne. Počas 12-mesačného trvania projektu bola poskytnutá právna pomoc 665 osobám a 18 MBS;

- projekt Slovenskej katolíckej charity „RAFAEL III“, ktorého hlavným cieľom bolo poskytovanie služieb a poradenstva osobám s poskytnutou medzinárodnou ochranou na území SR vrátane zraniteľných skupín, ktorých cieľom je uľahčenie integračného procesu v podmienkach SR. Projekt trval od 1. decembra 2015 do 30. novembra 2016 a počas jeho implementácie bolo poskytnuté sociálne, kultúrne alebo pracovné poradenstvo 204 osobám s poskytnutou medzinárodnou ochranou na území SR. Od 1. decembra 2016 došlo k zmene realizátora integračných služieb pre túto cieľovú skupinu. Začal sa realizovať trojročný projekt občianskeho združenia Marginal „STEP 3“, ktorý má rovnaké hlavné ciele a zabezpečuje kontinuitu poskytovaných služieb pre danú cieľovú skupinu. Okrem uvedeného hlavného cieľa má aj ambíciu zvýšiť povedomie verejnosti o cieľovej skupine projektu, a to prostredníctvom spolupráce so štátnymi orgánmi a samosprávami, prednášok pre verejnosť a tvorby tlačových a mediálnych výstupov s témou integrácie osôb s poskytnutou medzinárodnou ochranou do majoritnej spoločnosti.¹⁶³

6.3 Socioekonomická integrácia

Podpora vzdelávania a jazykových znalostí

Problematiku cieľovej skupiny migrantov sa okrajovo rieši v Prioritnej osi 1 Vzdelávanie v rámci *Operačného programu Ľudské zdroje*, keďže intervencie v rámci tejto prioritnej osi sú zamerané na žiakov a študentov všetkých stupňov škôl vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, na pedagogických a odborných zamestnancov a na osoby zúčastňujúce sa na celoživotnom vzdelávaní, a to bez ohľadu na ich status.

V záujme skvalitnenia podmienok pre komplexnú pomoc maloletým bez sprievodu Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v spolupráci s MPSVR SR pripravilo v rámci *Operačného programu Ľudské zdroje* národný projekt „Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“. Realizácia projektu sa predpokladá v roku 2017 – 2019. Súčasťou projektu sú aj aktivity zamerané na rozšírenie výučby slovenského jazyka, získanie, resp. dokončenie primeraného vzdelania, uplatnenia na trhu práce, bývania a ďalších podmienok aspektov ovplyvňujúcich proces osamostatňovania sa mladých dospelých.¹⁶⁴

V súlade so zmluvou medzi MŠVVaŠ SR a Centrom ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave sa v termíne 15. – 26. februára 2016 realizoval vzdelávací program *Slovenčina ako cudzí jazyk – Intenzívny kurz slovenského jazyka a reálií pre migrantov/azylantov v Humennom*. Jeho súčasťou bola metodická príprava učiteľov a pilotné vzdelávanie 93 dospelých žiadateľov o azyl z Iraku počas ich dočasného umiestnenia v záchytnom tábore v Humennom. Vzdelávací program sa uskutočnil v miestnom gymnáziu a skladal sa z výučby slovenského jazyka (4 vyučovacie hodiny denne) a slovenských reálií (2 vyučovacie hodiny denne). Základným cieľom vzdelávacieho programu bolo poskytnúť absolventom základné spôsobilosti komunikovať v slovenskom jazyku v novom jazykovom prostredí. Nadobudnuté zručnosti môžu účastníci programu aplikovať v ústnej a písomnej komunikácii na úrovni najzákladnejších komunikačných zručností

163 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

164 Informácie poskytol MPSVR SR.

jazykovej úrovne A1. Účastníci programu rovnako získali základné informácie o živote na Slovensku, kultúrnych reáliách a hodnotovom kontexte.¹⁶⁵

Prístup k sociálnemu zabezpečeniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu

V tejto oblasti SR v roku 2016 nerealizovala žiadne nové politiky alebo opatrenia.

Integrácia na trh práce

Na základe návrhu novely zákona o službách zamestnanosti vypracovanej v roku 2016 sa uľahčil prístup určitých kategórií štátnych príslušníkov tretích krajín na pracovný trh SR. Návrh okrem iného obsahuje rozšírenie skupín štátnych príslušníkov tretích krajín, pri ktorých sa na výkon zamestnania nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a povolenie na zamestnanie.¹⁶⁶

Štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo mu bola poskytnutá doplnková ochrana, sa v zmysle zákona o službách zamestnanosti považuje za znevýhodneného uchádzača o zamestnanie. V súvislosti s prístupom na trh práce sa od neho nevyžaduje povolenie na zamestnanie, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta. Takáto osoba má aj prístup k nástrojom služieb zamestnanosti resp. aktívnej politiky trhu práce za rovnakých podmienok ako občania SR.¹⁶⁷

6.4 Integrácia špecifických skupín

V roku 2016 sa začala pripravovať legislatívna zmena zákona o službách zamestnanosti, ktorá štátnemu príslušníkovi tretej krajiny s priznaným postavením osoby s dlhodobým pobytom EÚ prinesie rovnaké právne postavenie v právnych vzťahoch vznikajúcich podľa zákona o službách zamestnanosti ako má občan SR.

V záujme skvalitnenia podmienok pre komplexnú pomoc maloletým bez sprievodu Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v spolupráci s MPSVR SR pripravili v rámci *Operačného programu Ľudské zdroje* Národný projekt „Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately“, ktorého hlavným cieľom je podpora integrácie a skvalitnenie ochrany cudzincov prostredníctvom rozvoja vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (pozri kapitolu 5).

Do procesu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku sa okrem bežných aktérov zo štátneho a mimovládneho sektora v roku 2016 zapojili aj dobrovoľníci z iniciatívy „Kto pomôže“.¹⁶⁸

165 Informácie poskytol MPSVR SR.

166 Informácie poskytol MPSVR SR.

167 Informácie poskytol MPSVR SR.

168 Zdroj: <http://www.ktopomoze.sk/> (citované 3.2.2017).

6.5 Nediskriminácia

MPSVR SR v roku 2016 vytvorilo osobitnú webovú stránku venujúcu sa otázkam diskriminácie, ktorá je dostupná na adrese www.diskriminacia.gov.sk. Stránka o (ne)diskriminácii prináša informácie pre odbornú verejnosť a subjekty povinné dodržiavať zákaz diskriminácie, ako aj základné poradenstvo pre osoby ohrozené diskrimináciou. Osobitnú kapitolu tvorí uplatňovanie horizontálneho princípu nediskriminácie v programoch a projektoch podporovaných zo štrukturálnych fondov v programovom období 2014 – 2020. Odborná verejnosť nájde na stránke informácie o teoretických východiskách rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie, ako sú formy diskriminácie, chránené dôvody a oblasti uplatňovania zákazu diskriminácie. Stránka obsahuje aj súdne rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva a národných súdov, ktoré sú príslušné na výklad antidiskriminačného práva. Informácie dopĺňa prehľad dokumentov a inštitúcií, ktoré tvoria základ antidiskriminačného rámca. Stránka zároveň poskytuje aj praktické informácie o ochrane pred diskrimináciou a možnosť individuálneho poradenstva.¹⁶⁹

V prvom štvrtroku 2017 MPSVR SR cez implementačnú agentúru, ktorá je sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom *OP Ľudské zdroje*, vyhlási dopytovo orientovanú výzvu „Poradenstvo a osveta v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie“.¹⁷⁰

6.6 Integrácia na miestnej úrovni

Rada ZMOS v apríli 2016 prijala materiál *Možnosti spolupráce Migračného úradu Ministerstva vnútra SR a ZMOS pri integrácii osôb s medzinárodnou ochranou*, v ktorom sa navrhuje vytvorenie konzultačnej platformy pre problematiku integračnej politiky (pozostávajúcu zo zástupcov odborných sekcií, pilotných miest z projektu „BUK“ a samospráv, ktoré prejavia záujem participovať na tejto činnosti, a zástupcov mimovládnych organizácií so skúsenosťami v tejto oblasti) a komunikačných väzieb na konkrétne osoby na rezortoch a štátnych úradoch/organizáciách.¹⁷¹

Dňa 23. augusta 2016 Liga za ľudské práva zorganizovala *Fórum o integrácii a presídľovaní utečencov v strednej a východnej Európe*.¹⁷² V rámci fóra boli prezentované domáce, ako aj zahraničné skúsenosti týkajúce sa zapojenia samospráv do integrácie migrantov a utečencov, budovania kapacít samospráv, ako aj dobrej praxe a výziev v integrácii na lokálnej úrovni.

Dňa 25. novembra 2016 sa v Bratislave konalo stretnutie EMN pod názvom „*Spolupráca samospráv a ďalších aktérov v integrácii utečencov v Bratislave a Košiciach*“, ktorého cieľom bola vzájomná diskusia a posilnenie spolupráce zástupcov štátnej správy, samospráv, vzdelávacích inštitúcií, mimovládnych organizácií a súkromného sektora pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a zapojenie jednotlivých aktérov do tohto procesu. Okrem toho bolo stretnutie zamerané na identifikáciu problematických oblastí, možností ich riešenia a spôsobov efektívnejšieho prepájania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou s pozvanými aktérmi.¹⁷³

¹⁶⁹ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷⁰ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷¹ Dostupné na: http://www.zmos.sk/download_file_f.php?id=695310 (citované 14.3.2017).

¹⁷² Dostupné na: <http://www.hrl.sk/aktuality/presentations-videos-and-background-materials-forum-refugee-integration-and-resettlement> (citované 3.2.2017).

¹⁷³ Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/269-male-tematicke-stretnutie-emn-spolupraca-samosprav-a-dal-sich-akterov-v-integracii-utecencov-v-bratislave-a-kosiciach-bratislava-25-november-2016.html> (citované 3.2.2017).

Uznesením vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bol podpredseda vlády a minister vnútra SR poverený koordináciou štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v termíne do 31. decembra 2016. Termín plnenia bol posunutý na 31. decembra 2017. V rámci procesu prípravy programu bude nevyhnutná a potrebná spolupráca a dôkladné zapojenie samospráv.¹⁷⁴

Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) a slovenské zastúpenie nemeckej Nadácie Friedricha Eberta uskutočnili pre 5 slovenských komunálnych politikov trojdňovú informačnú cestu do Bavorska v Nemecku. Stretli sa s desiatkami ľudí, ktorí priamo pracujú s utečencami prípadne majú v kompetencii súvisiace procesy na miestnej úrovni. Vysvetľovali, ako sa samosprávy postavili k riešeniu náporu veľkého počtu prichádzajúcich utečencov.¹⁷⁵

6.7 Zvyšovanie povedomia o migrácii

Uznesením vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bolo MPSVR SR určené za spolugestora vytvorenia a spravovania informačného internetového portálu ako komplexného a aktuálneho zdroja informácií o integrácii cudzincov v SR. Od januára 2016 je portál dostupný na webovej stránke MPSVR SR v sekcii „Integrácia cudzincov“.¹⁷⁶ Na tejto stránke boli vytvorené štyri hlavné sekcie – oblasť vstupu a pobytu, bývania, zamestnania, a vzdelávania. Uvedený portál sa v spolupráci s ostatnými zodpovednými rezortmi priebežne aktualizuje.¹⁷⁷

V decembri 2016 bol schválený nový *Akčný plán integračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2017 – 2018*, ktorý okrem iného obsahuje opatrenia zamerané na lepšie využitie nástrojov aktívnych opatrení trhu práce pre štátnych príslušníkov tretích krajín, zlepšenie zberu štatistických údajov, posilnenie informovanosti spoločnosti o téme a o cieľovej skupine štátnych príslušníkov tretích krajín s cieľom odstraňovania bariér a spoločenských predsudkov, podporu odborného dialógu (so študentmi, pracovníkmi štátnej správy a pod.), ako aj prehlbovanie spolupráce so samosprávami a neziskovým sektorom vo vzťahu k riešeniu kľúčových otázok integrácie (bývanie, kultúrna, spoločenská a politická integrácia). V akčnom pláne sú na roky 2017 – 2018 indikované opatrenia vo vzťahu k šíreniu povedomia o migrácii v hostiteľskej spoločnosti, ktoré budú zodpovednými subjektmi priebežne napĺňané.¹⁷⁸

V roku 2016 MPSVR SR v spolupráci s Ligou za ľudské práva, IOM a Tlačovou radou SR pripravilo návrh *Etických pravidiel informovania o témach migrácie a integrácie*. Po schválení finálnej verzie dokumentu MPSVR SR zabezpečí propagáciu a rozšírenie uvedených etických pravidiel.¹⁷⁹

V roku 2017 je plánovaná spolupráca MPSVR SR s mimovládnyimi organizáciami pri realizácii projektov vyplývajúcich z *Komunikačnej stratégie o prínosoch a pozitívach migrácie a integrácie cudzincov na Slovensku*, ktorá bola pripravená Ligou za ľudské práva v spolupráci s MPSVR SR. Uvedená stratégia vznikla v rámci projektu „Fórum integrácie – platforma pre otvorený dialóg o migrácii a integrácii“ a hlavným dôvodom jej vzniku je nedostatok proaktívnej a pozitívnej komunikácie na túto tému. Určená je na voľné a nekomerčné používanie jednotlivcom, organi-

¹⁷⁴ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷⁵ Zdroj: <https://euractiv.sk/clanky/socialna-politika/zvladate-to-slovenski-primatori-na-stope-utecencov-v-nemecku/> (citované 3.2.2017).

¹⁷⁶ Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/> (citované 3.2.2017).

¹⁷⁷ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷⁸ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷⁹ Informácie poskytl MPSVR SR.

záciám a inštitúciám, ktoré majú záujem podieľať sa na vytváraní pozitívneho obrazu o živote cudzincov v každodennej spoločnosti. MPSVR SR bude hľadať možnosti ďalšej spolupráce s cieľom realizácie stratégie v praxi a šírenia informácií o nej.¹⁸⁰

6.8 Zapojenie krajín pôvodu

Predsedníctvo SR v Rade EÚ

Vzhľadom na potrebu efektívnej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a reflektujúc *Akčný plán integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín*, ktorý zverejnila Komisia EÚ v priebehu roka 2016¹⁸¹, slovenské predsedníctvo vypracovalo *návrh záverov Rady a zástupcov vlád členských štátov o integrácii štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom v EÚ*, ktorý 9. decembra 2016 schválila Rada SVV.¹⁸² V rámci prípravy záverov prebehli konzultácie vo viacerých pracovných skupinách Rady (zamestnávanie, školstvo, šport, mládež, kultúra), ktoré ukázali, že ide o prioritnú a prierezovú tému.¹⁸³

Návraty a reintegrácie

V oblasti návratov nedošlo na Slovensku k zásadnej zmene trendu. V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2016 vrátila 314 osôb, dobrovoľný návrat sa týkal 1 094 osôb (najmä občanov Ukrajiny), pričom 116 z nich využilo asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM.

¹⁸⁰ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁸¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Akčný plán pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. [COM(2016) 377 final].

¹⁸² Dostupné na: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15312-2016-INIT/en/pdf> (citované 14.2.2017).

¹⁸³ Informácie poskytl MPSVR SR.

7.1 Readmisné dohody EÚ

Readmisná dohoda EÚ (krajina)	Vývoj v SR	Dátum podpisu a nadobudnutia právoplatnosti
Bosna a Hercegovina	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Bosny a Hercegoviny o vykonávaní Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Bosnou a Hercegovinou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt</i></p> <p>Dňa 31. marca 2016 bolo v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnené Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 133/2016 Z. z. o podpise Vykonávacieho protokolu 5. júna 2015 v Bratislave, ktorý nadobudol platnosť 8. februára 2016.</p>	<p>Podpísaný: 5.6.2015</p> <p>Právoplatný: 8.2.2016</p>
Ukrajina	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o vykonávaní Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb</i></p> <p>V máji 2016 zasielala slovenská zmluvná strana svoj návrh vykonávacieho protokolu ukrajinskej zmluvnej strane na vyjadrenie pripomienok. Ukrajinská zmluvná strana v odpovedi požiadala o bilaterálne rokovanie k textu vykonávacieho protokolu. Z dôvodu predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie sa toto rokovanie presunulo na prvý polrok roku 2017.</p>	Zatiaľ nepodpísaný
Gruzínsko	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Gruzínska o vykonávaní Dohody medzi Európskou úniou a Gruzínskom o readmisii osôb s neoprávneným pobytom</i></p> <p>Dňa 19. marca 2016 bolo v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnené Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 124/2016 Z. z. o podpise Vykonávacieho protokolu 13. novembra 2015 v Bratislave, ktorý nadobudol platnosť 1. marca 2016</p>	<p>Podpísaný: 19.3.2015</p> <p>Právoplatný: 1.3.2016</p>
Azerbajdžan	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Azerbajdžanskej republiky o vykonávaní Dohody medzi Európskou úniou a Azerbajdžanskou republikou o readmisii osôb s neoprávneným pobytom</i></p> <p>Zmluvné stany si diplomatickou cestou vymenili kontaktné údaje kompetentných orgánov, ktoré sú zodpovedné za vykonávanie dohody, ku dnešnému dňu však žiadna zo zmluvných strán nepodnikla kroky na uzatvorenie vykonávacieho protokolu.</p>	Zatiaľ nepodpísaný

7.2 Nútené návraty

SR od roku 2007 vkladá do Schengenského informačného systému (SIS) všetky zákazy vstupu uložené na národnej úrovni osobám s overenou totožnosťou podľa dokladu vydaného domovskou krajinou. Od spustenia SIS II je s každým záznamom zasielaná aj fotografia, od 1. júla 2016 SR zasiela fotografiu každej osoby bez ohľadu na skutočnosť, či bola totožnosť overená podľa dokladu. Súčasťou záznamu v SIS II je aj informácia o druhu totožnosti (potvrdená, nepotvrdená alebo alias).¹⁸⁴

V roku 2016 sa v rámci projektov AMIF v súlade s Národným programom AMIF realizovali tieto aktivity na zabezpečenie rýchleho, udržateľného a efektívneho návratu¹⁸⁵:

Projekt ÚHCP P PZ Nútený návrat – AMIF I, ktorý kontinuálne nadviazal na predchádzajúce národné projekty, bol zameraný na zefektívnenie riadenia návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín. V rámci projektu sa realizovali aktivity, ktoré prispeli k úspešnému riadeniu a realizácii návratových operácií vrátane zabezpečenia prevozu, zabezpečenia cestovných lístkov a leteniek, ubytovania, asistencie cieľovej skupine a zvyšovania jej informovanosti, tlmočenia a znaleckého skúmania veku, zabezpečenia náhradných cestovných dokladov pre štátnych príslušníkov tretích krajín v procese núteného návratu. Všetky uvedené aktivity a ich vzájomné prepojenie v tomto projekte tvoria podstatu úspešných návratov realizovaných z územia SR a nevyhnutnú súčasť návratovej politiky SR. Zo SR sa v roku 2016 vykonalo spolu 314 nútených návratov a 1094 dobrovoľných návratov, pričom išlo prevažne občanov Ukrajiny (pozri **tabuľku 6** v prílohe).

Hlavným cieľom projektu Slovenskej humanitnej rady „KOMPAS“ bolo zabezpečovanie efektívneho procesu návratu, počas ktorého bola poskytovaná špecifická pomoc štátnym príslušníkom tretích krajín v zaistení. V rámci projektu sa klientom poskytovali komplexné služby a nastavili sa rovnaké podmienky v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov v Medvedove a Sečovciach. Potreby štátnych príslušníkov tretích krajín umiestnených v ÚPZC boli zabezpečované poskytovaním základných, doplnkových a podporných služieb pre osoby umiestnené v týchto zariadeniach. Aktivity projektu boli zamerané na všetky osoby umiestnené v ÚPZC, avšak so špeciálnym zameraním na zraniteľné skupiny osôb, ktorým bola venovaná špeciálna pozornosť a zabezpečený osobitný prístup.

Projekt ÚHCP P PZ „Budovanie kapacít v oblasti návratov“ bol zameraný na zabezpečenie zefektívnenia nastaveného procesu návratu s cieľom dosiahnuť hladký priebeh návratu prostredníctvom budovania kapacít zamestnancov zapojených priamo do návratovej politiky, a to formou školení policajtov podieľajúcich sa na procese návratu a školení pracovníkov na vybraných zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Predmetom školení boli témy zamerané na legislatívu v oblasti návratov, najmä vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení (AV), výkon rozhodnutí o AV, zaistenie cudzincov v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov, alternatívy zaistenia, predchádzanie neregulárnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín atď. Implementácia projektu prispela k zvýšeniu kvalifikácie zamestnancov podieľajúcich sa na procese návratu a tým k zabezpečeniu úspešných návratových operácií a účinnému riadeniu návratovej politiky.

¹⁸⁴ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

¹⁸⁵ Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

Projekt IOM „Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu“, v rámci ktorého sa vykonáva program AVRR (pozri podkapitolu 7.3).

Keďže realizácia projektu „KOMPAS“ sa skončila 30. novembra 2016, pre obdobie ďalších troch rokov sa od 1. decembra 2016 realizuje projekt Slovenskej humanitnej rady „KOMPAS II“ ktorý má rovnaké ciele a zabezpečuje kontinuitu poskytovaných služieb. K 31. decembru 2016 sa ukončili aj projekty ÚHCP „Nútený návrat – AMIF I“ a IOM „Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu“. Pre obdobie ďalších troch rokov sa od 1.1.2017 realizujú projekty „Nútený návrat – AMIF II“ (ÚHCP) a „Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu (IOM)“, ktoré majú rovnaké hlavné ciele a zabezpečujú kontinuitu poskytovaných služieb.

7.3 Dobrovoľné návraty a reintegrácie

Hlavným cieľom projektu IOM „Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu“ je prispieť k realizácii migračnej politiky SR implementáciou programu AVRR, ktorý migrantom poskytuje možnosť humánneho a dôstojného návratu vrátane začlenenia na trh práce a do spoločnosti a pre SR je finančne efektívnym nástrojom na zvýšenie udržateľnosti návratov cieľovej skupiny. V rámci projektu boli poskytované komplexné služby programu AVRR, ktoré zahŕňajú zvyšovanie a udržiavanie informovanosti cieľovej skupiny o asistovaných dobrovoľných návratoch a reintegráciách a informovanosti spolupracujúcich inštitúcií, prípravu a realizáciu samotných návratov a poskytovanie reintegračnej asistencie v krajinách pôvodu.

V roku 2016 sa v rámci programu AVRR do krajiny pôvodu vrátilo 116 štátnych príslušníkov treťích krajín. Najviac ich smerovalo do Iraku (70), Alžírka (9) a na Ukrajinu (9), spolu do 18 rôznych krajín. Reintegračnú pomoc využili 20 cudzinci po návrate do Iraku, Vietnamu, Indie, Afganistanu, Ruska, Iránu, Thajska, Brazílie, Peru, Bieloruska, na Ukrajinu a po prvýkrát aj na Kubu a Filipíny (pozri **tabuľku 6** v prílohe). Najväčší záujem navrátilcov bol o podporu pri rozbehnutí malých podnikateľských aktivít, o materiálnu pomoc a o vzdelávacie kurzy.¹⁸⁶

7.4 Ďalšie aktivity

SR sa aj v roku 2016 zapájala do aktivít *Expertnej skupiny EMN pre návraty*, tzv. skupiny REG.

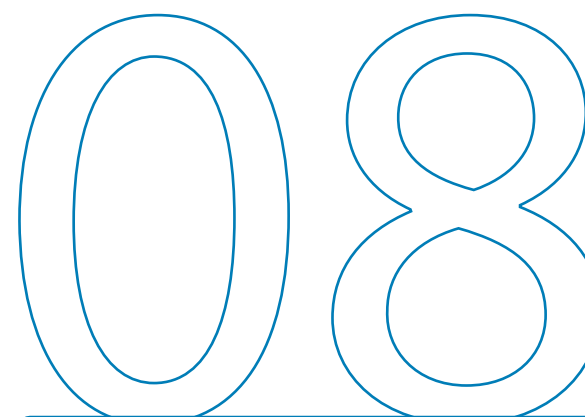
V rámci slovenského predsedníctva sa v Bratislave v dňoch 6. – 7.7.2016 uskutočnila konferencia EMN na vysokej úrovni so zameraním na udržateľné návraty a spoluprácu s tretími krajinami¹⁸⁷ (pozri kapitolu 2.2).

V rámci slovenského predsedníctva sa Pracovná skupina Rady na vysokej úrovni pre migráciu a azyl venovala partnerskému rámcu a implementácii aktivít v piatich prioritných krajinách (Etiópia, Mali, Niger, Nigéria a Senegal) s dôrazom na výsledky v oblasti návratov.¹⁸⁸

¹⁸⁶ Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/847-iom-activities-and-achievements-2016> (citované 22.1.2017).

¹⁸⁷ Zdroj: <https://www.emnconference.sk/> (citované 22.1.2017).

¹⁸⁸ Informácie poskytl MZVaEZ SR.

Neregulárna migrácia vrátane prevádzačstva

Strategickými dokumentmi v oblasti neregulárnej migrácie na Slovensku sú: *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018* a aktualizovaný *Schengenský akčný plán SR*. Ani v roku 2016 Slovensko nezaznamenalo štatistický nárast neregulárnej migrácie. Celkovo bolo v roku 2016 zistených 2 170 prípadov neregulárnej migrácie, z ktorých sa viac ako polovica týkala občanov Ukrajiny a v menšej miere občanov Iraku, Srbska a Afganistanu. Slovensko v roku 2016 nepristúpilo k dočasným hraničným kontrolám a nezaznamenalo tlak na vonkajšiu hranicu SR.

8.1 Štatistiky a trendy

SR dlhodobo vykazuje nízku mieru neregulárnej migrácie. Ani v roku 2016 nezaznamenala nárast neregulárnej migrácie: neoprávnené prekročenie štátnej hranice bolo zistené v podobnom rozsahu ako v predchádzajúcom roku (v 208 prípadoch, z ktorých bolo 92 občanov Ukrajiny a 42 občanov Afganistanu), neoprávnené pobyty na území Slovenska sa vyskytli v 1 962 prípadoch. Celkovo bolo v roku 2016 zistených 2 170 prípadov neregulárnej migrácie, z ktorých sa 1 234 prípadov týkalo občanov Ukrajiny (pričom 863 osôb bolo zistených na hraničnom priechoode pri výstupe zo SR), 145 prípadov občanov Iraku, 123 prípadov občanov Srbska a 114 prípadov občanov Afganistanu.¹⁸⁹ Štatistiky týkajúce sa prevádzačstva sú uvedené v **tabuľkách 4 a 5** v prílohe a bližšie opísané v podkapitole 8.4.1.

¹⁸⁹ Zdroj: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/uhcp/rocnky/rok_2016/2016-rocenka-UHCP-SK.pdf (citované 3.2.2017).

8.2 Posilnenie riadenia vonkajších hraníc

8.2.1 Opatrenia na kontrolu hraníc

Technológie, vybavenie a infraštruktúra

V roku 2016 ÚHCP P PZ v rámci projektu „Zlepšenie technických a vzdelávacích kapacít na urýchlenie vybavovacieho procesu na spoločnej slovensko-ukrajinskej hranici“ financovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky postupne obmieňal a dopĺňal na vonkajších hraniciach kamerový systém na piatich hraničných priechodoch. Dobudovanie a obmena kamerového systému umožňuje objektívnejšie posúdiť vznik čakačích dôb na hraničných priechodoch a prijať okamžité nápravné opatrenia zo strany nadriadených orgánov. Ďalším cieľom je znížiť potenciálne korupčné správanie, zvýšiť bezpečnosť občanov, príslušníkov colnej správy a príslušníkov PZ a prispieť k zlepšeniu komunikácie a prístupu verejných činiteľov k občanom počas vybavovacieho procesu na hraničných priechodoch.¹⁹⁰

V roku 2016 bol odbor hraničnej polície ÚHCP P PZ jedným z potenciálnych realizátorov projektov v rámci Národného programu ISF – Fondu pre vnútornú bezpečnosť pod špecifickým cieľom 2 Hranice¹⁹¹. Počas roku 2016 prebiehali testovacie prevádzky špeciálnych systémov a zariadení na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici. Na základe výsledkov testovacích prevádzok systémov a zariadení sa spracovali podkladové materiály k prípravám priamych výziev na predkladanie žiadostí o grant. Samotná implementácia projektov sa plánuje od mesiaca január 2017.¹⁹²

V roku 2016 boli schválené aj viaceré projekty zamerané na rozvoj a posilňovanie efektivity systému kontroly hraníc, a to napríklad na zlepšenie monitoringu vonkajšej schengenskej hranice a efektivity zásahov nákupom helikoptéry¹⁹³, na úpravu funkcionality SIS II v prostredí MV SR a upgradu prevádzky SIS II na národnej úrovni¹⁹⁴, na nákup dopravných prostriedkov na prepravu osôb a služobných psov¹⁹⁵ a na zabezpečenie ďalšej modernizácie a údržby N-VIS-u^{196, 197}.

Ďalšie aktivity

S cieľom zabezpečiť požadovanú úroveň vedomostí a praktických zručností útvarov ÚHCP P PZ sa každoročne vydáva rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ na realizáciu ďalšieho vzdelávania príslušníkov služby hraničnej a cudzineckej polície. V roku 2016 sa tak v rámci systému ďalšieho vzdelávania uskutočnili na národnej a medzinárodnej úrovni špecializované kurzy zamerané na špecifické oblasti výkonu služby, ako napr. falšovanie cestovných dokladov, odcudzenie motorových vo-

zidiel, pyrotechnika, psovodi, obchodovanie s ľuďmi, boj proti organizovanej trestnej činnosti – prevádzachstvu.¹⁹⁸

Z Nórskeho finančného mechanizmu sa realizovalo 9 školení: 5 jazykových školení a 4 odborné školenia pre slovenských aj ukrajinských policajtov. Celkovo bolo vyškolených 95 slovenských policajtov vykonávajúcich hraničnú kontrolu a 65 príslušníkov ukrajinskej pohraničnej stráže. Realizovali sa školenia v oblasti hraničnej kontroly, falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov, základných ľudských práv a slobôd vrátane rodovej rovnosti, riadenia hranice, spoločných hliadok, kradnutých motorových vozidiel a taktiež jazykovej prípravy. Vzdelávacie aktivity boli spojené s výmenou informácií a skúseností v uvedených oblastiach. Zvyšovanie odbornosti policajtov vykonávajúcich hraničnú kontrolu, ktorí prichádzajú do styku s rôznymi skupinami cudzincov, je nevyhnutným predpokladom uplatňovania osvedčených postupov pri hraničnej kontrole.¹⁹⁹

S cieľom posilnenia vzájomnej spolupráce v rámci ochrany hraníc a zlepšovania efektivity kontroly vonkajších hraníc sa Slovensko aktívne zúčastňovalo na vzdelávacích aktivitách agentúry Frontex. Išlo napríklad o špecializované školenia a workshopy, ktoré sa zameriavali na prípravu na operačné aktivity, odhaľovanie falošných dokladov, obchodovanie s ľuďmi, dodržiavanie ľudských práv, tréning pre hraničný dozor (na pozemnej a vzdušnej hranici). Niektoré boli osobitne určené skrúnerom, debriferom a druholíniovej kontrole na letiskách, členom eskort počas spoločných návratových operácií alebo schengenským hodnotiteľom.

Okrem toho sa experti SR aktívne zapájali do vzdelávacích projektov agentúry Frontex, a to organizačne na pozícii asistentov alebo priamo ako školitelia v oblastiach spoločných základných študijných osnov (*Common Core Curriculum – CCC*), pre oblasť odhaľovania falšovaných dokumentov a pre oblasť jazykového vzdelávania. Podieľali sa aj na vytváraní tréningových manuálov, kurzov, e-learningových pomôcok, ako napr. elektronického Kódexu schengenských hraníc, manuálu pre skrúnerov, manuálu pre národné koordinačné centrum (*national coordination centre – NCC*) operátorov.

Svoje zastúpenie má SR každoročne aj na študijných moduloch spoločnej európskej cezhraničnej policajnej spolupráce (*Joint European Cross Border Cooperation*), ktoré organizuje agentúra Frontex v spolupráci s Univerzitou Malta a ďalšími partnerskými akadémiemi.

S cieľom ďalšieho vzdelávania absolventov policajných škôl EÚ v spolupráci s nemeckou Spolkovou políciou a agentúrou Frontex SR od roku 2014 organizuje medzinárodnú policajnú stáž pre príslušníkov pohraničnej stráže (*Advanced Police Training Course*).

V rámci spoločných operácií koordinačných bodov pre pozemnú hranicu (*Focal Points Land*) SR na kontaktnom bode OHK PZ Vyšné Nemecké prijala policajtov z Estónska, Poľska, Holandska a Švajčiarska. V rámci spoločných operácií koordinačných bodov pre vzdušnú hranicu (*Focal Points Air*) slovenská strana na kontaktnom bode OHK PZ Bratislava Ružinov – letisko prijala policajtov z Lotyšska a Macedónska. SR sa pravidelne zúčastňuje aj na cvičeniach rýchleho pohraničného zásahu organizovaných agentúrou Frontex.

190 Informácie poskytli OZVaEZ KMV a ÚHCP P PZ.

191 Cieľom národného programu pre oblasť Hranice v rámci Vnútorného bezpečnostného fondu (ISF) je zabezpečiť efektívne riadenie víz a hraníc, ako aj sústrediť sa na národné priority SR, ktoré budú komplementárne k všeobecným cieľom stanoveným v príslušnom nariadení EÚ. Ciele a úlohy SR sú zadané v národnom programe: podpora a rozvoj existujúcich kapacít na národnej úrovni v oblasti vízovej politiky a riadenia vonkajších hraníc, zabezpečenie správnej a jednotnej aplikácie práva Únie v oblasti kontroly hraníc a víz, posilnenie integrovaného systému riadenia hraníc prostredníctvom testovania a zavedenia nových nástrojov, operatívnym systémom a metódam a rozvoj európskeho systému hraničného dozoru (EUROSUR). S ohľadom na stanovené ciele sa očakávajú tieto výsledky: plná implementácia a funkčnosť VIS, zavedenie nových moderných technológií na hraniciach, profesionálne pripravený konzulárny personál a príslušníci hraničnej polície, posilnenie systému výmeny informácií a zdokonalenie kapacít reakcie, plná implementácia a funkčnosť SIS.

192 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

193 Projekt (SK 2015 ISF SC2 NC6 A1). Prijímateľ: Letecký útvar MVSR.

194 Projekt (SK 2016 ISF SC2 NC6 A3). Prijímateľ: Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ.

195 Projekt (SK 2016 ISF SC2 NC1 A2). Prijímateľ: Finančné riaditeľstvo SR.

196 Projekt (SK 2016 ISF SC1 NC1 A2). Prijímateľ: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

197 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

198 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

199 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

V súvislosti s činnosťou Zahraničnej jednotky Policajného zboru vyslaní policajti absolvujú základné predvýjazdové školenie pri každej rotácii. Vykonáva sa aj odborná príprava členov národnej rezervy európskej pohraničnej a pobrežnej stráže a pripravuje sa systém vzdelávania členov Zahraničnej jednotky Policajného zboru.²⁰⁰

8.2.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc

Názov dohody	Tretia krajina (tretie krajiny), s ktorými sa nadväzuje spolupráca	Opis
Dohoda medzi Ministerstvom vnútra SR Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra SR Srbskej republiky o spoločných hliadkach na území Srbskej republiky v rámci spoločných operácií	Srbsko	Prevenca a eliminácia ohrozenia verejného poriadku a boj proti nelegálnym cezhraničným aktivitám
Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom vnútra MR o vytvorení spoločných hliadok na území Macedónskej republiky v rámci spoločných operácií	Macedónsko (FYROM)	Prevenca a eliminácia ohrozenia verejného poriadku a boj proti nelegálnym cezhraničným aktivitám

8.3 Opatrenia proti zneužívaniu legálnych spôsobov migrácie

8.3.1 Vízová liberalizácia

Vzhľadom na nízky počet podaných žiadostí o udelenie azylu v roku 2016 možno konštatovať, že v uplynulom roku sa neprejavil vplyv vízovej liberalizácie na počet neodôvodnených žiadostí.²⁰¹

V roku 2016 nebol zavedený žiadny osobitný režim monitorovania vplyvu bezvízového režimu. Očakávame, že v budúcnosti bude zavedený jednotný systém ETIAS na registráciu cestujúcich z krajín s bezvízovým režimom, ktorého prijatie SR podporila.²⁰²

8.3.2 Falošné alebo pozmenené cestovné doklady

V porovnaní s rokom 2015 SR zaznamenala mierny pokles počtu prípadov falšovania a pozme-

ňovania cestovných, pobytových a iných dokumentov na svojom území. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi však ide o značné množstvo. Neregulárnym dokladom sa v roku 2016 preukázalo 166 osôb o t. j. o 69 osôb menej ako v roku 2015. V týchto prípadoch bolo celkovo odhalených 136 falošných a pozmenených dokumentov (cestovné pasy, identifikačné karty, povolenia na pobyt, víza, podporné doklady) a 192 falošných, pozmenených alebo neoprávnene získaných odtlačkov priechodových pečiatok. Medziročne bol pri dokumentoch zaznamenaný celkový pokles o 24,5 % a pri odtlačkoch priechodových pečiatok o 21,3 %. Najväčší počet predkladateľov neregulárnych dokladov tvorili občania Ukrajiny, pričom ich podiel tvoril až 71,7 % z celkového zisteného počtu. Nasledovali občania Sýrie a v rovnakom počte občania Iránu, Turecka, Nigérie a Moldavska (3). Z hľadiska miesta zistenia bolo 105 osôb zistených na pozemnej hranici (51 na vstupe do SR a 53 na výstupe zo SR), 40 vo vnútrozemí a 21 na letiskách.²⁰³

Celkovo sú najčastejšie na hraničnom priechode na pozemnej hranici pri vstupe a výstupe zo SR odhalené neregulárne odtlačky priechodových pečiatok v cestovných pasoch. Druhým najčastejším spôsobom falšovania a pozmeňovania cestovných pasov na pozemnej hranici je aj naďalej vykonanie neoprávnených zásahov (poškodenie, prekrytie určitej časti, odstránenie mokrych pečiatok). Na medzinárodných letiskách v Bratislave, Košiciach a Poprade predkladali štátni príslušníci Ukrajiny pri hraničnej kontrole cudzie pravé identifikačné karty ako svoje (angl. „impostor“). Na popradskom letisku boli prvýkrát zaznamenané prípady neregulárnych dokladov.²⁰⁴

Na OCP PZ boli k žiadostiam o udelenie pobytu alebo o jeho obnovenie/predĺženie najčastejšie predkladané falošné výpisy z registrov trestov štátnych príslušníkov Sýrie, v ktorých bol prepisovaný dátum vydania bez úradného záznamu o oprave. Takého žiadosti o pobyt boli preto zamietnuté. Voči tomuto postupu sa štátni príslušníci Sýrie prostredníctvom svojich právnych zástupcov odvolali.

Falošné priechodové pečiatky boli odhalené aj mimo územia SR – na Generálnom konzuláte SR v Užhorode. Došlo k poklesu prípadov zistených neregulárnych odtlačkov priechodových pečiatok, ako aj k poklesu prípadov pozmenených cestovných pasov. Išlo pritom o rovnaký modus operandi pozmeňovania cestovných pasov ako na pozemnej hranici.

ÚHCP P PZ prijal opatrenia na posilnenie účinnosti prevencie a zlepšenie odbornej úrovne identifikácie falošných a pozmenených dokumentov. Tieto opatrenia spočívajú najmä v oboznamovaní policajtov služby HCP o jednotlivých formách a metódach falšovania a pozmeňovania dokumentov na pravidelných mesačných poradách. Ďalším opatrením je využívanie operatívnych (ad hoc) informácií o zistených prípadoch falšovania a pozmeňovania dokumentov zasielaných z jednotlivých štátov sveta, ktoré sa zverejňujú v elektronickej podobe na intranete ÚHCP P PZ. Nemožno opomenúť ani pravidelné školenia policajtov vykonávajúcich druholíniovú kontrolu dokumentov, ktoré sa konajú pravidelne raz ročne na špecializovanom pracovisku oddelenia analýzy cestovných dokladov odboru hraničnej polície ÚHCP P PZ.

Novým opatrením je aj zriadenie siete školiteľov na jednotlivých regionálnych riaditeľstvách RHCP ÚHCP P PZ (ktorí sú tzv. kontaktnými osobami) a využitie zahraničných lektorov v rámci odborných školení o problematike odhaľovania falošných a pozmenených dokumentov pre policajtov služby HCP, ako aj pre spomínaných školiteľov na regionálnych riaditeľstvách RHCP ÚHCP P PZ.

200 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

201 Informácie poskytol MÚ MV SR.

202 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

203 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

204 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Štatistické výstupy o zistených prípadoch falšovania, pozmeňovania a zneužívania dokumentov sú súčasťou štatistík legálnej a nelegálnej migrácie na území SR, ktoré sa pravidelne (mesačne, štvrťročne, polročne, ročne) spracúvajú a sprístupňujú na intranete ÚHCP.²⁰⁵

8.3.3 Právo na voľný pohyb

V roku 2016 sa nerealizovali žiadne nové aktivity na monitorovanie a analýzu informácií o podvoch súvisiacich s voľným pohybom alebo o zneužitíach voľného pohybu.

8.4 Predchádzanie riskantnej migrácii a boj proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstvu)

8.4.1 Politiky, opatrenia, aktivity a zber štatistík

V oblasti spolupráce v boji proti prevádzachstvu na medzinárodnej úrovni bol v roku 2016 útvar NJBPNM ÚHCP P PZ členom spoločného vyšetrovacieho tímu s políciou Maďarska, ktorý bol zameraný na odhaľovanie, vyšetrovanie a trestné stíhanie páchatel'ov organizovanej siete prevádzachčov na trase západného Balkánu. Výsledkom spolupráce bolo vznesenie obvinenia voči 19 páchatel'om pre trestný čin prevádzachstva. Spoluprácu vykonávanú formou spoločných vyšetrovacích tímov hodnotíme ako veľmi efektívnu a rýchlu.²⁰⁶

Útvar NJBPNM ÚHCP P PZ nezaznamenal pri monitorovaní a zbere štatistík v oblasti prevádzachstva žiadne problematcké oblasti. V roku 2016 SR identifikovala 1 181 prevádzachovaných osôb, vznesla obvinenie pre trestný čin prevádzachstva voči 104 osobám a odsúdila 88 osôb (pozri **tabuľky 4 a 5** v prílohe).

Konzulárny odbor MZVaEZ SR aktívne spolupracuje s ÚHCP P PZ a agentúrou Frontex pri monitorovaní neregulárnej migrácie. Zastupiteľským úradom SR bolo inštrukciou²⁰⁷ s účinnosťou od 1. januára 2017 uložené zaslať v dvojmesačných intervaloch Oddeleniu analýzy rizík a štatistík ÚHCP P PZ v rámci plnenia úloh vyplývajúcich zo spolupráce s agentúrou Frontex tieto analytické informácie: 1. Podvodné žiadosti o víza a zneužívanie legálnych ciest; 2. Napomáhanie pri neregulárnej migrácii do EÚ; 3. Zmeny v kapacitách orgánov tretích štátov, ktoré sú zodpovedné za zamedzenie neregulárnej migrácie do EÚ; 4. Súvisiace zistené skutočnosti.²⁰⁸

8.4.2 Monitoring a identifikácia migračných tras

Vzhľadom na to, že SR nebola priamo zasiahnutá migračnou krízou, neboli vytvorené a nie sú plánované nové monitorovacie nástroje. SR však i naďalej monitoruje situáciu na migračných trasách prostredníctvom už existujúcich nástrojov. Takisto sa monitoruje dianie na Ukrajine, najmä vzhľadom na skutočnosť, že Ukrajina sa v prípade eskalácie konfliktu môže stať novou zdrojovou krajinou migrácie, ktorá by mohla priamo zasiahnuť SR.

205 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

206 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

207 R KONZ č. 3/2016

208 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

MZVaEZ SR v rámci slovenského predsedníctva aktívne monitorovalo vývoj na migračných trasách a jeho predstavitelia sa zúčastňovali na pravidelných videokonferenciách s predstaviteľmi členských krajín, inštitúcií a agentúr EÚ a s dotknutými tretími krajinami (videokonferencie boli venované najmä paktom v oblasti migrácie (angl. „compacts“), Dohode EÚ – Turecko a západo-balkánskej migračnej trase). Pri príprave podkladov pre ústavných činiteľov a vlastnej analytickej činnosti zamestnanci MZVaEZ SR systematicky využívali aktuálne informácie a ú z platformy integrovaných dojednaní EÚ o politickej reakcii na krízu (IPCR). Zastupiteľské úrady pôsobiace v krajinách, ktoré sú zdrojom migrácie, alebo tie, ktoré sa nachádzajú na migračných trasách, boli oslovené, aby posielali pravidelné správy súvisiace s vývojom migračných pohybov.

Útvar NJBPNM ÚHCP P PZ v roku 2016 inicioval zriadenie inštitútu *imigračného styčného dôstojníka* ÚHCP P PZ. Navrhovanou krajinou vyslania je Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska s predpokladaným termínom vyslania v 1. polroku 2017.²⁰⁹

8.4.3 Predchádzanie neregulárnej migrácii z tretích krajín v rôznych regiónoch

Dňa 20. septembra 2016 sa v Bratislave v rámci slovenského predsedníctva uskutočnila ministerská konferencia Pražského procesu²¹⁰ *Riešme výzvy spoločne (Addressing Challenges Together)*, počas ktorej sa vyhodnotilo plnenie akčného plánu pražského procesu a diskutovalo sa o možnostiach budúceho pokračovania tohto procesu.^{211, 212}

Krajiny Východného partnerstva

V priebehu roka 2016 prebiehala intenzívna spolupráca operatívneho útvaru NJBPNM s partnerským útvarom Štátnej hraničnej služby Ukrajiny na základe Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Štátnou pohraničnou službou Ukrajiny. Uskutočnilo sa 48 operatívnych stretnutí s cieľom výmeny informácií k rozpracovaným prípadom neregulárnej migrácie.²¹³

Krajiny západného Balkánu

Vo vzťahu k západnému Balkánu sa v priebehu roka 2016 útvar NJBPNM zúčastnil na viacerých konferenciách a pracovných rokovaníach. Problematika odhaľovania, vyšetrovania a trestného stíhania páchatel'ov trestnej činnosti organizovanej neregulárnej migrácie cez krajiny západného Balkánu sa rieši multilaterálne na medzinárodnej úrovni v rámci Europolu a prostredníctvom projektov EMPACT *Nelegálna migrácia*. V roku 2016 sa zástupcovia NJBPNM zúčastnili na 8 koor dinačných strategických stretnutiach a 5 operatívnych koor dinačných stretnutiach so zahraničnými partnermi ku konkrétnym rozpracovaným prípadom prevádzachstva.

V mesiaci október 2016 sa útvar NJBPNM zapojil do spoločných akčných dní (angl. joint action day - JAD) Europolu „ALBA CICIONE“ v rámci EMPACT *Nelegálna migrácia*; operácia: nelegálna migrácia západného Balkánu.

209 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

210 Definícia Pražského procesu je dostupná na https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/p_en (citované 14.2.2017).

211 Zdroj: <http://www.eu2016.sk/en/political-and-expert-meetings/third-ministerial-conference-of-the-prague-process> (citované 20.1.2017).

212 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

213 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

V priebehu roka 2016 prebehli realizácie v rámci spoločného vyšetrovacieho tímu SOKRATES (*joint investigation team (JIT) – SOCRATES*) zriadeného medzi SR (NJBPNM ÚHCP P PZ) a Maďarskom (Národný kriminálny úrad, odbor nelegálnej migrácie) k problematike trestnej činnosti organizovanej nelegálnej migrácie na trase zo západného Balkánu.

V priebehu roka 2016 sa uskutočnili dve konferencie krajín Vyšehradskej skupiny na úrovni riaditeľov národných útvarov zodpovedných za boj proti nelegálnej migrácii, prevádzactvu a obchodovaniu s ľuďmi. Výsledkom spoločných rokovaní bolo vytvorenie pracovnej skupiny príslušných útvarov Poľska, Slovenska, Maďarska (a s prísľubom spolupráce útvaru Nemecka) na účel spolupráce pri odhaľovaní a vyšetrovaní organizovanej neregulárnej migrácie z krajín západného Balkánu cez územie dotknutých krajín.²¹⁴

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

Na Slovensku je počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín dlhodobou nízkou. V roku 2016 bola rovnako ako v predchádzajúcom roku identifikovaná 1 obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá mala štátnu príslušnosť tretej krajiny. Pokiaľ ide o slovenské obeť obchodovania s ľuďmi, v predchádzajúcich rokoch bolo najviac obetí obchodovaných na účel sexuálneho vykorisťovania, v poslednom období vystúpila do popredia nútená práca a novým trendom sa stali nútené sobáše. V roku 2016 SR vypracovala novelizovanú *Metodickú pomôcku k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov*.

9.1 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring

V roku 2016 vypracovalo MV SR v spolupráci s MPSVR SR, MZVaEZ SR a Ministerstvom zdravotníctva SR novelizovanú *Metodickú pomôcku k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov*²¹⁵, ktorá v plnom rozsahu nahrádza predchádzajúcu metodickú pomôcku²¹⁶ z roku 2012. Predmetom tejto metodické pomôcky je

²¹⁵ Príručka bola zverejnená na intranetovej stránke MV SR v časti Metodické usmernenia.

²¹⁶ Metodická pomôcka zameraná na postup všetkých zainteresovaných subjektov v prípadoch poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním na špecifický postup v prípade obetí obchodovania s ľuďmi cudzincov, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi

²¹⁴ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

určiť jednotný postup pri poskytovaní pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na špecifické skupiny cudzincov, a to tak dospelé osoby, ako aj deti, a zvýšiť informovanosť všetkých participujúcich subjektov.²¹⁷

9.2 Štatistiky a trendy

SR sa považuje za krajinu pôvodu a tranzitu obetí obchodovania s ľuďmi. Cieľovou krajinou je najmä pre občanov Ukrajiny a niekoľkých afrických štátov. Poznatky operatívnych policajných útvarov zameraných na boj proti obchodovaniu s ľuďmi naznačujú, že cez SR sa presúvajú do krajín západnej Európy predovšetkým občania Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu. Štatisticky však nie je záchyt takýchto obetí vykázaný v trestných konaniach a nenachádzajú sa ani medzi obeťami zaradenými do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.²¹⁸

V roku 2016 bolo v SR identifikovaných spolu 45 obetí obchodovania s ľuďmi, z ktorých 21 súhlasilo so vstupom do programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Pomoc a podpora boli v rámci tohto programu poskytované 1 štátnemu príslušníkovi tretej krajiny (pozri **tabuľku 10** v prílohe) a 3 deťom pochádzajúcim z iného ČŠ EÚ.²¹⁹ Zo štatistík PZ a MS SR vyplýva, že v roku 2016 bol počet podozrivých zo spáchania trestného činu obchodovania s ľuďmi uvedených v podnetoch (návrhoch) na trestné stíhanie 57, obvinených bolo 34 osôb a 4 osoby boli odsúdené (pozri **tabuľku 11** v prílohe).

Medzi najnovšie trendy v oblasti obchodovania s ľuďmi na národnej, ale aj európskej úrovni patrí nepochybne zmena v spôsobe vykorisťovania obetí. Zatiaľ čo v minulých rokoch bolo najviac obetí obchodovania s ľuďmi vykorisťovaných na účel sexuálneho vykorisťovania, v poslednom období vystúpila do popredia najmä nútená práca.²²⁰

Úplne novým trendom je obchodovanie s ľuďmi na účel nútených sobášov. Práve z tohto dôvodu sa MV SR prostredníctvom odboru prevencie kriminality zapojilo do vôbec prvého projektu, ktorý sa zaoberá nútenými a účelovými sobášmi s názvom „HESTIA – Prevencia obchodovania s ľuďmi a účelových sobášov: multidisciplinárne riešenie“²²¹. Tento projekt je financovaný z prostriedkov Európskej únie. Hlavným žiadateľom je Ministerstvo vnútra Lotyšskej republiky a okrem MV SR sa do projektu ako partneri zapojili aj mimovládne organizácie z Lotyšska, Estónska, Litvy a Írska, ako aj Európsky inštitút na prevenciu a kontrolu kriminality pridružený k Organizácii Spojených národov (HEUNI). Hlavným výstupom projektu je prvá výskumná správa o nútených a účelových sobášoch a definovanie pojmu „účelový sobáš s prvkami vykorisťovania“. Na základe národných výskumov (v Lotyšsku, Litve, Estónsku, na Slovensku a v Írsku) inštitút HEUNI definoval spoločné a rozdielne črty v jednotlivých krajinách a načrtnol aj odporúčania. V rámci výskumu bola identifikovaná aj potreba ďalšieho skúmania so zameraním na príslušníkov tretích krajín, ktorí uzatvárajú s občanmi EÚ nútené alebo účelové manželstvá alebo figurujú ako osoby profitujúce z tejto činnosti.²²²

217 Informácie poskytl OZVaEZ KMV, resp. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality.

218 Zdroj: Bachtíková, Oboňová (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

219 Informácie poskytl OZVaEZ KMV, resp. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality.

220 Informácie poskytl OZVaEZ KMV, resp. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality.

221 Projektové aktivity boli ukončené v decembri 2016.

222 Informácie poskytl OZVaEZ KMV, resp. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality.

9.3 Národné projekty, kampane a iné aktivity

V roku 2016 sa uskutočnili viaceré aktivity, podujatia alebo školenia zamerané na budovanie kapacít, rozvoj národného referenčného mechanizmu, výmenu informácií a zvýšenie informovanosti o obchodovaní s ľuďmi. Tieto aktivity však neboli zamerané špecificky na cieľovú skupinu obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Keďže niektoré z nich však majú všeobecný charakter, resp. môžu byť aplikovateľné/využiteľné pri všetkých obetiach obchodovania bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, uvádzame prehľad niekoľkých z nich:

SR aj v roku 2016 poskytovala možnosť nahlásenia potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi alebo získania preventívnych informácií o tom, ako sa nestáť obeťou tohto trestného činu, a to prostredníctvom bezplatnej Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. Táto služba sa poskytuje kontinuálne od roku 2008. Od 15. decembra 2014 linku prevádzkuje Slovenské krízové centrum Dotyk.²²³

Problematika obchodovania s ľuďmi tvorí integrálnu súčasť prípravy konzulárnych pracovníkov pred ich vyslaním do zahraničia a školenia o tejto téme sa uskutočňujú v pravidelných polročných intervaloch. V rámci predvýjazdovej prípravy konzulov Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR v spolupráci s IOM a MZVaEZ SR v roku 2016 vyškolilo spolu 30 konzulov a konzulárnych pracovníkov MZVaEZ SR v oblasti identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi.²²⁴

Začiatkom roka 2016 IOM vydala nový tréningový manuál Prevencia obchodovania s ľuďmi pre pracovníkov, ktorí sa v svojej praxi stretávajú s potenciálnymi obeťami obchodovania s ľuďmi. Manuál obsahuje prehľad o problematike obchodovania s ľuďmi a skupinové aktivity, pomocou ktorých môžu odborníci pripraviť účinné informačné stretnutia a vzdelávanie o rizikách obchodovania s ľuďmi.

V apríli 2016 IOM spustila novú webovú stránku www.bezpecnecestovanie.iom.sk a vydala aktualizovanú brožúru Ako sa nestrátiť vo svete. Stránka i brožúra sú určené všetkým, ktorí cestujú do zahraničia alebo chcú v zahraničí pracovať. Obsahujú informácie o rizikách obchodovania s ľuďmi a rady o tom, ako sa nestáť obeťou moderných otrokárov a čo robiť v krízovej situácii.

V októbri 2016 IOM vytvorila mobilnú aplikáciu SAFE Work & Travel Abroad, ktorá formou interaktívnej hry upozorňuje na riziká obchodovania s ľuďmi.²²⁵ Obsahuje tiež znaky obchodovania s ľuďmi, tipy na bezpečné cestovanie do zahraničia, dôležité informácie o sprostredkovaní práce či pracovnej dohode a užitočné kontakty pre prípad núdze. Aplikácia je voľne dostupná na stiahnutie na webovej stránke www.safe.iom.sk v slovenskej, českej, poľskej, maďarskej a anglickej jazykovej verzii. K aplikácii bol vytvorený aj krátky manuál pre odborníkov, v ktorom nájdú inštrukcie na jej stiahnutie a využitie pri prevencii na školách a v zariadeniach pracujúcich s mladými ľuďmi. Na pilotnom školení koncom novembra 2016 IOM predstavila manuál a aplikáciu 20 odborníkom pracujúcim v prevencii obchodovania s ľuďmi.²²⁶

223 Zdroj: <http://www.dotyk.sk/06-linka/index.php> (citované 24.1.2017).

224 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/847-iom-activities-and-achievements-2016> (citované 3.2.2017).

225 Zdroj: <http://techbox.dennikn.sk/safe-work-travel-abroad-pracujte-zahranici-bezpecne/?ref=mpm> (citované 15.2.2017).

226 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/827-aplikacia-safe-vas-pripravi-na-bezpecne-cestovanie-a-pracu-v-zahranici> (citované 13.2.2017).

9.4 Spolupráca na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni

Spolupráca s tretími krajinami pôvodu v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa v súčasnosti nevykonáva. Polícia SR spolupracuje predovšetkým s cieľovými krajinami (Veľká Británia, Nemecko, Rakúsko), v ktorých sa občania SR stávajú obeťami obchodovania s ľuďmi.²²⁷

SR bola do konca októbra 2016 zapojená do medzinárodného projektu „TACT – Transnárodná iniciatíva: Bezpečný a udržateľný návrat a reintegrácia obetí obchodovania s ľuďmi z Francúzska, Grécka, Talianska, Poľska a Španielska do prioritných krajín (Albánsko, Maroko a Ukrajina)“²²⁸, pričom z hľadiska výskytu obetí – štátnych príslušníkov tretích krajín – bola pre SR prioritnou krajinou najmä Ukrajina.²²⁹

SR sa v roku 2015 prostredníctvom IC zapojila do projektu TeamWork!, ktorý realizovalo Holandsko v rámci príprav na trojpredsedníctvo v Rade EÚ.²³⁰ Tento projekt bol zameraný na posilnenie multidisciplinárnej spolupráce v boji proti obchodovaniu s ľuďmi na účel nútenej práce, ktorého výsledkom bolo v roku 2016 vypracovanie manuálu s príkladmi multidisciplinárnej spolupráce a najlepšej praxe ČŠ EÚ^{231, 232}.

Okrem spolupráce so štátmi EÚ Ministerstvo vnútra SR v oblasti obchodovania s ľuďmi spolupracuje aj s USA. Podľa poslednej hodnotiacej *Správy o obchodovaní s ľuďmi* (Trafficking in Persons Report), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, SR v roku 2016 opäť patrila do prvej skupiny štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi.²³³

227 Zdroj: Bachtíková, Oboňová (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

228 TACT: Transnational Action – Safe and sustainable return and reintegration for Victims of Trafficking returning from France, Greece, Italy, Poland and Spain to priority countries (Albania, Morocco and Ukraine). Projekt bol financovaný EK a realizovala ho Medzinárodná organizácia pre migráciu Francúzsko.

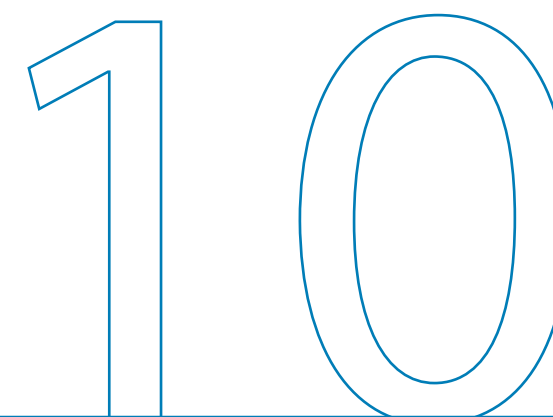
229 Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

230 Zdroj: <https://english.eu2016.nl/events/2016/01/18/teamwork-strengthening-multidisciplinary-cooperation-against-trafficking-in-human-beings-for-labour-exploitation> (citované 14.2.2017).

231 Dostupné na: <http://bit.ly/TeamWorkagainstTHBforLE> (citované 14.2.2017).

232 Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

233 Zdroj: <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2016/> (citované 24.1.2017).

Migrácia a rozvoj

V roku 2016 sa v SR nerealizovali systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie.²³⁴ V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa však zvýšil dôraz na začleňovanie migrácie do rozvojových politik v nadväznosti na legislatívu (nový zákon o rozvojovej spolupráci), dokumenty a aktivity pripravené/iniciované v roku 2015. Do svojich teritoriálnych priorit rozvojovej politiky Slovensko zaradilo Sýriu a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu a sýrskym utečencom ponúklo dodatočných 30 štipendií vlády SR. Humanitárne aktivity SR sa v priebehu celého roka 2016 zameriavali prednostne na pomoc krajinám a organizáciám postihnutým migračnou krízou.

10.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

Od 1. januára 2016 nadobudol účinnosť nový zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci, ktorým sa nahradil zákon č. 617/2007 o rozvojovej pomoci z roku 2007.²³⁵ Na základe tohto zákona sa zmenil doterajší mechanizmus realizácie oficiálnej rozvojovej pomoci. Nový mechanizmus okrem iného umožňuje vytvárať nové partnerstvá na získavanie zdrojov na rozvojovú pomoc zapojením občianskej spoločnosti (aj mimovládnych organizácií mimo Slovenska), samospráv, súkromného a akademického sektora, medzinárodných organizácií a ďalších subjektov. Popri

234 Napr. aktivity/opatrenia na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politik, na znižovanie úniku mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu alebo aktivity spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie (napr. partnerstvá v oblasti pracovnej mobility a zriaďovanie tzv. Migration and Mobility Resource Centres), spolupráce s diasporami a v súvislosti s remitenciami.

235 Zdroj: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5601> (citované 24.1.2017).

poskytovanie dotácií, finančných príspevkov a vládnych štipendií sa do právneho poriadku SR zaviedli nové nástroje rozvojovej spolupráce – zadanie zákazky priamo v partnerskej krajine, darovanie hnutelného majetku štátu, odpustenie dlhu partnerskej krajine, poskytnutie zvýhodneného vývozného úveru a ďalšie nástroje, o ktorých rozhodne vláda.²³⁶ Novými nástrojmi v oblasti humanitárnej pomoci sú humanitárne dotácie a zadanie zákaziek, čo SR umožní flexibilnejšie reagovať na požiadavky medzinárodného spoločenstva.²³⁷

V rámci dokumentu *Zameranie rozvojovej spolupráce na rok 2016* bola v reakcii na migračnú situáciu do zoznamu teritoriálnych priorit rozvojovej politiky SR zaradená Sýria a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu, čím sa vytvoril formálny predpoklad osobitného prístupu k ich potrebám. V súčasnosti je približne tretina populácie Sýrie utečencami a tvoria významnú časť veľkého počtu neregulárnych migrantov z regiónu Blízkeho a Stredného východu.²³⁸

MZVaEZ SR v roku 2016 začalo po prvýkrát implementovať humanitárne projekty prostredníctvom slovenských a miestnych mimovládnych organizácií zamerané na riešenie dôsledkov migračnej krízy. V priebehu roka boli vypísané a realizované dve výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie grantov na takéto projekty v celkovej výške dotácie viac ako 1,3 milióna EUR. Projekty sú prednostne zamerané na poskytnutie základného vzdelania deťom utečencov a poskytovanie zdravotnej starostlivosti. V implementácii humanitárnych projektov plánuje SR pokračovať aj v budúcnosti.²³⁹

Humanitárne aktivity SR boli v priebehu celého roka 2016 prednostne zamerané na pomoc krajinám a organizáciám, ktoré boli konfrontované s migračnou krízou, resp. aktívne vstupovali do príslušných procesov, a to osobitne na tzv. balkánskej trase (Grécko – vytvorenie poľnej nemocnice, Taliansko – poskytnutie finančného príspevku talianskemu Červenému krížu, Srbsko – opakované dodávky humanitárneho materiálu a poskytnutie finančných príspevkov, Macedónsko, Slovinsko – dodávka ubytovacích kontajnerov). Koncom roka 2016 SR poskytla humanitárnu pomoc (vo forme zdravotníckej techniky, liekov, zdravotníckeho materiálu) nútene presídleným osobám priamo v Sýrii prostredníctvom mimovládnej organizácie Magna, a to v objeme viac ako 270 tis. EUR. SR poskytla aj ciele finančné prostriedky na aktivity v krajinách zasiahnutých migráciou alebo zdrojových krajinách migrácie (Etiópia, Irán, Libanon, Jordánsko). V rámci krajín V4 SR poskytla humanitárnu pomoc v utečeneckom tábore v Jordánsku. SR sa dlhodobo angažuje aj v pomoci utečencom z Afganistanu, ktorí sa nachádzajú na území susedného Iránu. Na tento účel SR už niekoľko rokov využíva systém mikrograntov zameraných na vzdelávanie afganských utečencov.²⁴⁰

SR sa v máji 2016 zúčastnila na *Svetovom humanitárnom samite*, kde sa prihlásila k rozhodujúcim záväzkom medzinárodného spoločenstva zameraným na riešenie problémov utečencov, násilne vysídlených osôb, rešpektovanie medzinárodného humanitárneho práva, ako aj k viacerým špecifickým iniciatívam. Okrem toho deklarovala sériu vlastných individuálnych záväzkov, ktoré už aktívne naplňa (novelizácia zákona o dani z príjmu na účel zapojenia podnikateľských subjektov do poskytovania materiálnej humanitárnej pomoci).²⁴¹

236 Zdroj: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/oficialna_rozvojova_pomoc-aktuality/-/asset_publisher/O1fS2wVJJAPL/content/novy-zakon-o-rozvojovej-pomoci-v-nr-sr (citované 2. 4. 2016).

237 Zdroj: Bachtíková, Oboňová (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

238 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

239 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

240 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

241 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

SR sa v roku 2016 zúčastnila aj na viacerých medzinárodných donorských konferenciách venovaných problematike utečencov (konferencia pre Sýriu v Londýne, pre Afganistan v Bruseli, migračné samity v New Yorku) a venovala sa realizácii záväzkov deklarovaných na týchto konferenciách. V tejto súvislosti sa SR rozhodla sústrediť sa najmä na dva sektory, ktorými sú zdravie a vzdelávanie, kde vie poskytnúť tak materiálnu, ako aj finančnú pomoc a odbornú expertízu. Jednou z hlavných tematických priorít humanitárnej pomoci SR sa stalo vzdelávanie detí utečencov.²⁴²

Táto orientácia SR na vzdelávacie aktivity v rámci humanitárnej pomoci sa prejavila aj otvorením dodatočných 30 miest štipendií vlády SR²⁴³ pre sýrskych občanov, ktorí sa nachádzali v rozličných utečeneckých táborech v susedných krajinách Blízkeho a Stredného východu alebo patrili do kategórie vnútorne vysídlených osôb. V nadväznosti na uvedené uznesenie bolo štipendium vlády SR udelené 30 študentom. Študenti, ktorí prišli na územie SR v septembri 2016, v akademickom roku 2016/2017 začali so štúdiom slovenského jazyka a po 10-mesačnom jazykovom kurze a odbornej príprave nastúpia podľa zvoleného študijného odboru na vysokoškolské štúdium na verejnej vysokej škole. Na Slovensku im bol na tento účel udelený prechodný pobyt.²⁴⁴

V pokračovaní tejto iniciatívy a v rámci praktickej realizácie záväzku SR deklarovaného na tzv. *Samite Baracka Obamu (Leaders' Summit on Refugees)* (prijať 550 utečencov v rámci programu vládnych štipendií do roku 2021 počnúc rokom 2016) sa v súčasnosti pripravuje nová koncepcia programu vládnych štipendií SR. Cieľom novej Koncepcie programu vládnych štipendií je zefektívniť systém poskytovania vládnych štipendií smerom k rozvojovým krajinám z územného aj objemového hľadiska vychádzajúc pritom zo záväzku SR zefektívniť program vládnych štipendií SR ustanovený v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2016 – 2020.

Významnú pozornosť problematike migrácie a utečeneckej krízy venovalo aj predsedníctvo SR v Rade EÚ. SR sa angažovala v zlepšovaní činnosti existujúcich spoločných nástrojov ČS EÚ zameraných na odstraňovanie príčin neriadenej migrácie v rámci rozvojovej politiky (trustové/zverenecké fondy²⁴⁵, Finančný nástroj pre utečencov v Turecku), ako aj pri rokovaní o nových nástrojoch (ako napr. Európsky investičný plán). Aktívne sa zapojila do procesu tvorby nových postupov ČS v tejto súvislosti (závery Rady EÚ pre vnútorne vysídlené osoby). Koncom roka 2016 SR získala grant z Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku (2 mil. EUR) na realizáciu spoločného rozvojového projektu krajín V4 v Keni²⁴⁶, ktorého cieľom je aj riešenie príčin neriadenej migrácie.

Celkovo v roku 2016 poskytla SR prostriedky na humanitárnu pomoc pre utečencov vo výške 13 300 152 EUR. Prostriedky boli poskytnuté ako humanitárna pomoc (finančná a materiálna) Sýrii, Jordánsku, Libanonu, Líbyi, Macedónsku, Grécku, Srbsku, Bosne a Hercegovine, alebo vo forme humanitárnych a rozvojových projektov zameraných na zdravotníctvo a vzdelávanie v Sýrii a v okolitých krajinách. SR v rámci toho prispela do multilaterálnych organizácií [(napr. do Medzinárodnej organizácie pre migráciu (400 tis. EUR), Svetového potravinového fondu (300 tis. EUR)

242 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

243 Uznesením vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 bolo uložené ministrom školstva, vedy, výskumu a športu aby zabezpečil „priznanie štipendií vlády SR v rámci rozvojových štipendií počas štúdia na verejných vysokých školách v SR pre max. 30 sýrskych občanov s udeleným prechodným pobytom na prvý stupeň vysokoškolského štúdia a 10-mesačný kurz slovenského jazyka a odbornej prípravy“, s účinnosťou od 1. septembra 2016.

244 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

245 Núdzový trustový fond pre stabilitu a riešenie základných príčin neregulárnej migrácie a vysídľovania osôb v Afrike a Regionálny trustový fond EÚ zriadený v reakcii na krízu v Sýrii (trustový fond MADAD).

246 Projekt má v angličtine názov „Enhancement of livelihoods in the Kenyan Coastal Region by supporting organic and fair trade certification of smallholders“.

a Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (600 tis. EUR)] a do tzv. trustových fondov. V rámci trustových fondov išlo napr. o príspevok do Regionálneho trustového fondu EÚ zriadeného v reakcii na krízu v Sýrii (trustový fond MADAD)²⁴⁷ vo výške 3 mil. EUR, príspevok do nástroja pre utečencov v Turecku²⁴⁸ vo výške 3,112 mil.€ (celkový príspevok bude 10,5 mil. EUR), príspevok v rámci donorskej konferencii o Sýrii v Londýne vo výške 600 tis. EUR (celkový príspevok bude 1,2 mil. EUR vrátane 600 EUR na projekty vzdelávania v Sýrii a v okolitých krajinách).²⁴⁹ Začiatkom roka 2016 SR navýšila aj svoj príspevok do Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku, a to z pôvodne plánovaných 500 000 EUR na 600 000 EUR.

10.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie

Slovensko v roku 2016 nerealizovalo žiadne politiky, opatrenia, mobilitné partnerstvá ani iné bilaterálne dohody v oblasti pracovnej migrácie.

Bibliografia

Publikácie

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability 3.0 (2014). European Migration Network.

Bachtíková (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Oboňová (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Trafficking in Persons Report 2016 (2017). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Aplikačná príručka k uplatňovaniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach prijímaných vo vzťahu k maloletým bez sprievodu.

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený odborom medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

Dotazník vyplnený Migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Štatistickým úradom SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Integračná politika Slovenskej republiky.

Metodická príručka k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti a cudzincov.

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020.

Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 až 2018.

Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018.

²⁴⁷ European Union Regional Trust Fund in response to the Syrian crisis.

²⁴⁸ EU Facility for Refugees in Turkey.

²⁴⁹ Informácie poskytl MZVaEZ SR.

Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR 2016.

Národný referenčný mechanizmus (verzia z novembra 2015).

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 až 2018.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2014.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2015.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2016.

Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2014.

Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2015.

Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2016.

Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu.

Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre obeť obchodovania s ľuďmi.

Zameranie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2016.

Legislatíva

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc). Ú. v. EÚ L 77, 23.3.2016.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu. Ú. v. EÚ L 157, 27.5.2014.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci. Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte. Ú. v. EÚ L 343/1, 23.12.2011.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom. Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.).

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.).

Zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

Zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Internet

www.bezpecnecestovanie.iom.sk

www.cafeeuropa.sk

www.dennikn.sk

www.diskriminacia.gov.sk

www.dotyk.sk

www.ec.europa.eu

www.emn.sk

www.emnconference.sk

www.employment.gov.sk

www.eu2016.sk

www.euractiv.sk

www.frontex.europa.eu

www.hrl.sk

www.ineko.sk

www.iom.sk

www.ktopomoze.sk

www.mic.iom.sk

www.minedu.sk

www.minv.sk

www.most-hid.sk

www.mpsvr.sk

www.mzv.sk

www.nrsr.sk

www.powerfromstatistics.eu

www.pravda.sk

www.rokovania.sk

www.safe.iom.sk

www.siet.sk
 www.sme.sk
 www.sns.sk
 www.state.gov
 www.statistics.sk
 www.strana-sas.sk
 www.strana-smer.sk
 www.upsvar.sk
 www.vlada.gov.sk
 www.volbysr.sk

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2016, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu²⁵⁰ alebo agentúry Frontex²⁵¹.

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ²⁵² (regulárna a neregulárna migrácia), ročných štatistikách MÚ MV SR²⁵³ (medzinárodná ochrana vrátane maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl), štatistikách ÚPSVaR²⁵⁴ (zamestnávanie cudzincov a maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl), MZVaEZ SR²⁵⁵ (víza) a ŠÚ SR²⁵⁶ (demografické údaje a zahraničná migrácia). Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku poskytujú Prehľady EMN²⁵⁷ o vývoji v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v jednotlivých ČŠ za kalendárne roky (angl. Country Factsheets) alebo webová stránka Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR²⁵⁸.

Tabuľka 1: Prvé povolenia na pobyt vydané v SR štátnym príslušníkom tretích krajín podľa dôvodu pobytu²⁵⁹ a pohlavia v roku 2016

Pohlavie	Spolu	Dôvod pobytu			
		vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)	vzdelávanie a štúdium	platené činnosti	iné ²⁶⁰
Spolu	10 304	2 607	1 792	3 599	2 306
Muži	6 078	:	:	:	:
Ženy	4 226	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.

250 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 24.1.2017).

251 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 24.1.2017).

252 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?rocenky> (citované 24.1.2017).

253 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 24.1.2017).

254 Dostupné na: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 24.1.2017).

255 Štatistiky o počtoch vydaných víz sú dostupné iba na vyžiadanie.

256 Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news/!ut/p/b1/jdDRColwFABgZ-kf3HFbc7ucRn-MI5jTLdhMWEVJqUBS9fRbeZp27A9_wznlogLZprxXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-DIS-fuVnyFa72nnsawccAEKx4IJQzoCxsSBojexgRe71YJolWAqqgkm6mJeBphnEcOg2A8Abg-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8IRj5AKItt/dl4/d/5/L2dBIS9EvZ0FBIS9nQSEh/ (citované 24.1.2017).

257 Dostupné na: <http://emn.sk/sk/vyrocne-spravy-emn.html> (citované 24.1.2017).

258 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku> (citované 24.1.2017).

259 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ (Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie EP a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt). Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody), 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

260 Do kategórie Iné patria nasledujúce pobyt podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktoré nespádajú do žiadnej z predchádzajúcich 3 kategórií: 1. prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; 2. prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl; 3. prechodný pobyt – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu Iné dôvody); 4. trvalý pobyt na neobmedzený čas podľa § 46 ods. 2 – ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt najmenej tri roky, počas ktorých študovala v škole na území SR; 5. tolerovaný pobyt – ak existuje prekážka administratívneho vyhostenia alebo ak vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné [§ 58 ods. 1 písmeno a) a b)], ak ide o neplnoletú osobu nájdenú na území SR alebo o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov [§ 58 ods. 2 písmeno a) a c)], ak ide o nelegálne zamestnanú osobu za osobitne vykorisťujúcich podmienok alebo o nelegálne zamestnanú maloletú osobu, ktorej prítomnosť je na území SR nevyhnutná na účely trestného konania [§ 58 ods. 3], ak ide o obdobie poskytovania ústavnej starostlivosti, trvania karanténneho opatrenia, posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu, výkonu väzby alebo obdobia výkonu trestu odňatia slobody, alebo o najviac 90-dňovú lehotu na rozmyslenie pre obeť obchodovania s ľuďmi (s možnosťou predĺženia o ďalších 30 dní) [§ 58 ods. 4 písmeno a) až d)]; 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Tabuľka 2: Správne poplatky v SR za žiadosti o udelenie pobytu podľa druhu, účelu a dĺžky trvania pobytu v roku 2016

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny (smernica 2003/86)	60	132,50 EUR	135 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (smernica 2004/114)	72	0 EUR (na účel štúdia)	0 EUR (na účel štúdia)	4,50 EUR (na účel štúdia)
	24	99,50 EUR (na účel osobitnej činnosti –neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	100 EUR (na účel osobitnej činnosti –neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	4,50 EUR (na účel osobitnej činnosti –neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)
Dlhodobý pobyt (smernica 2003/119)	neobmedzený čas	165,50 EUR	-	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel výskumu a vývoja (smernica 2005/71)	24	0 EUR	0 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel vysoko- kvalifikačného zamestnania (modrá karta EÚ) – smernica 2009/50	36	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania (smernica 2014/36)	6 (180 dní)	33 EUR	35 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania v prípade vnútropodnikového presunu*** (smernica 2014/66)	36	-	-	-
Tolerovaný pobyt pre obete obchodovania s ľuďmi (smernica 2004/81)	6 (180 dní)	0 EUR	0 EUR	0 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania – režim jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie (smernica 2011/98)	60	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR
Iné národné povolenia	-	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* Poplatky uvedené v tabuľke vychádzajú zo zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

** Poplatok za vydanie dokladu o pobyte sa uplatňuje pri každej žiadosti o pobyt nezávisle od miesta jej podania (t. j. na OCP PZ na Slovensku alebo na zastupiteľskom úrade SR). Poplatok sa uhrádza vždy na OCP PZ.

*** Smernica zatiaľ nebola transponovaná, presunutým zamestnancom budú udeľované prechodné pobyty na účel zamestnania.

Tabuľka 3: Vydané víza v SR štátnym príslušníkom tretích krajín podľa typu v roku 2016

Víza	Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu A a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D)	
		v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ	v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ
		predchádzajúci pobyt			
		v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ	v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ
Spolu	63 553*	61 025	0	2 528	0

Zdroj: MZVaEZ SR.

* ZÚ SR, ktoré prijímajú najväčší počet žiadostí o víza, sú ZÚ Kyjev a Generálny konzulát v Užhorode na Ukrajine.

Poznámka: Čísla vydaných víz sa môžu líšiť od údajov uvedených v pripravovanej ročenke ÚHCP P PZ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike – rok 2016. Počet rozhodnutých víz v systéme v čase spracovania prehľadu sa nemusí premietnuť do počtu vytlačných, resp. vydaných víz.

Vysvetlivky: vízum typu A – letiskové tranzitné vízum,
vízum typu C – turistické vízum,
vízum typu D – národné vízum,
vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.Tabuľka 4: Prevádzané osoby v SR – vybrané ukazovatele v roku 2016²⁶¹

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	1 181	:	:
Udelené lehoty na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-
Udelené povolenia na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Vysvetlivky:

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNM sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzateľom vznesené obvinenie).

(-) Jav sa nevyskytoval, resp. SR neuplatňuje na prevádzané osoby.

261 Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona sa prevádzateľstvo definuje takto:

§ 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného ČŠ EÚ, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného ČŠ EÚ alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.

Tabuľka 5: Prevádzaci v SR – vybrané ukazovatele v roku 2016

Ukazovateľ	Prevádzaci	
	zadržaní ako podozriví/ inak zainteresovaní do trestného konania	odsúdení
Spolu	128*/104**	88
Vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	104	-
Začaté trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	128	-
Odsúdení podľa § 355 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	62
Odsúdení podľa § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	21
Odsúdení podľa § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu)	-	5

Zdroj: ÚHCP P PZ a MS SR.

* Celkový počet osôb, ktorí boli podozriví z trestného činu prevádzateľstva.

** Počet osôb, voči ktorým bolo z celkového počtu vznesené obvinenie pre trestný čin prevádzateľstva.

Tabuľka 6: Štátni príslušníci tretích krajín vrátení zo SR podľa typu, štátneho občianstva a krajiny návratu v roku 2016

Ukazovateľ	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Reintegrovaní v rámci AVR			
	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML
Spolu	314	273	37	4	1 094	795	271	28	116	61	32	23	20***	17	3	0
Najpočetnejšie skupiny osôb podľa štátneho občianstva	1. Ukrajina (146) 2. Vietnam (53) 3. Gruzínsko (16) 4. Srbsko (15) 5. Rusko (14)				1. Ukrajina (957) 2. Irak (70) 3. Moldavsko (18) 4. Alžírsko (9) 5. Rusko (6)				1. Irak (70) 2. Alžírsko/Ukrajina (9) 3. Kuba/Thajsko/Peru (3) 4. Afganistan/Brazília/India/Irán/Rusko/Turecko/Vietnam (2) 5. Albánsko/Bielorusko/Egypt/Filipíny/USA (1)				1. Irak (4) 2. Afganistan/India/Kuba/Vietnam (2) 3. Bielorusko/Brazília/Filipíny/Irán/Peru/Rusko/Thajsko/Ukrajina (1)			
Najčastejšia krajina návratu	1. Ukrajina 2. Srbsko 3. Rakúsko/Maďarsko 4. Albánsko/Vietnam 5. India/Macedónsko				1. Ukrajina 2. Irak 3. Alžírsko 4. Rusko 5. Kuba, Peru, Thajsko				1. Irak 2. Alžírsko/Ukrajina 3. Kuba/Thajsko/Peru 4. Afganistan/Brazília/India/Irán/Rusko/Turecko/Vietnam 5. Albánsko/Bielorusko/Egypt/Filipíny/USA				1. Irak 2. Afganistan/India/Kuba/Vietnam 3. Bielorusko/Brazília/Filipíny/Irán/Peru/Rusko/Thajsko/Ukrajina			

Zdroj: ÚHCP P PZ²⁶² a IOM.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvarom PZ: a) cez vonkajšiu pozemnú hranicu, b) cez vnútornú pozemnú hranicu alebo c) letecky do tretej krajiny.

** Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR) – v tejto kategórii je zahrnuté a) dobrovoľné splnenie povinnosti vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel vo vydanom rozhodnutí o AV z dôvodu zistenia neoprávneného pobytu vo vnútrozemí (splnenie povinnosti bolo zaznamenané na hraničnom priechode na vonkajšej hranici) alebo b) opustenie územia SR pri zistení neoprávneného pobytu na hraničnom priechode pri výstupe cudzinca v smere zo SR, za ktoré bolo cudzincovi vydané rozhodnutie o AV. V tejto kategórii sú zahrnuté aj osoby, ktorých návrat bol zrealizovaný prostredníctvom IOM cez program AVRR, po vydanom rozhodnutí o vyhostení.

*** Vráťane 1 migranta, ktorý bol vrátený v roku 2015, ale reintegračná pomoc mu bola poskytnutá v roku 2016.

Vysvetlivky: AVR – asistované dobrovoľné návraty

M – muži

ML – maloletí

Ž – ženy

Tabuľka 7: Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR podľa pohlavia, krajiny pôvodu a členského štátu EÚ v roku 2016

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Maloletí	Krajina pôvodu relokovaných ŠPTK	Realizované relokácie z ČŠ EÚ
Spolu	9	0	3	6	1. Sýria (7) 2. Irak (2)	Grécko (9)

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 8: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR podľa pôvodnej hostiteľskej krajiny a pohlavia v roku 2016

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	0	0	0	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: SR realizuje cez svoje územie presídľovacie aktivity do iných tretích krajín (pozri kapitola 4). Program „Humanitárny transfer utečencov cez územie SR“ sa realizuje na základe trojstrannej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM.

Tabuľka 9: Maloletí bez sprievodu v SR podľa právneho postavenia a pohlavia v roku 2016

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	31	29	2
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	2	1	1
Spolu	33	30	3

Zdroj: MÚ MV SR a ÚPSVaR.

262 ÚHCP P PZ spracoval štatistiku návratov na základe údajov poskytnutých Eurostatu za rok 2016. ÚHCP P PZ pri spracovaní údajov postupoval podľa článku 7.1 nariadenia (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a podľa aktuálnych odborných inštrukcií Eurostatu (Technical Guidelines for the Data Collection – Enforcement of Immigration Legislation (EIL) Statistics).

Tabuľka 10: Obete obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR – vybrané ukazovatele v roku 2016

Ukazovateľ		Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi (angl. presumed victims) ²⁶³		1	1	0
Vek	Nad 18 rokov	1	1	0
	Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ²⁶⁴	Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
	Pracovné vykorisťovanie	1	1	0
	Iné:	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb		Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaných ako obeť obchodovania s ľuďmi (angl. identified victims) ²⁶⁵		0	0	0
Vek	Nad 18 rokov	0	0	0
	Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ²⁶⁶	Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
	Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
	Iné:	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb		-	-	-

263 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ktoré však neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

264 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

265 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). V národnom referenčnom mechanizme SR sa uvádza, že formálne identifikovať obeť sú v SR oprávnené iba orgány činné v trestnom konaní.

266 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

Udelené lehoty na rozmyslenie	1	1	0
Smernica 2004/81/ES	1	1	0
Iné	0	0	0
Požiadané povolenia na pobyt	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0
Udelené povolenia na pobyt	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0

Zdroj: ÚHCP P PZ a MV SR.

Tabuľka 11: Obchodníci s ľuďmi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2016

Ukazovateľ	Obchodníci s ľuďmi	
	zadržaní ako podozriví/inak zapojení v trestnom konaní	odsúdení
Spolu	57/34*	4**

Zdroj: ÚHCP P PZ a MS SR.

* Číslo 57 je počet podozrivých uvedených v podnetoch (návrhoch) na trestné stíhanie, z ktorých bolo v roku 2016 obvinených z trestného činu obchodovania s ľuďmi 34 osôb.

** Podľa § 179 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

International Organization for Migration (IOM)
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

ISBN 978-80-89506-76-7